

SENDT NORGE

RAPPORT 2021

SENDTNORGE.NO

Nordic Navigation

0.

Innhold

1. INNLEDNING.....	4
2. OPPSUMMERING AV RAPPORTEN.....	6
3. METODIKK.....	8
4. KJENNETEGN PÅ MENIGHETSPLANTINGEN I NORGE DE SISTE 15 ÅRENE.....	10
Antall menighetsplantinger, hvem som planter og hvor det plantes.....	12
Spørreundersøkelsen.....	14
• Om respondentene.....	14
• Bakgrunn for planting.....	16
• Kirketetthet og lokalmiljø.....	17
• Oppstart og etableringsfase.....	20
• Plantingene i dag.....	24
• Faktorer for å lykkes.....	27
• Hvilket råd ville du gitt deg selv?.....	31
5. HVOR BØR DET PLANTES DE NESTE ÅRENE?.....	32
• Fylker.....	34
• Storbyer.....	38
• Oslo.....	39
• Bergen.....	41
• Trondheim.....	43
• Stavanger.....	45
• Kristiansand.....	47
• Tromsø.....	49
6. VEIEN VIDERE.....	51
OM NORDIC NAVIGATION.....	53

1.

innledning

Det er en glede å kunne presentere en ny undersøkelse om menighetsplanting i Norge. Siden 1995 har det vært gjort undersøkelser hvert 5. år i regi av Sendt Norge (tidligere DAWN Norge). Denne gangen har vi fått hjelp av Nordic Navigation til å gjennomføre undersøkelsen. Vi er veldig takknemlige for den jobben de har gjort. En særlig takk til Sindre Olafsrud for den jobben han har gjort.

Med denne undersøkelsen ønsker vi å få et bilde av situasjonene i Norge med blick på nye menigheter. Hvor trenger vi særlig nye kirker? Hvordan lykkes vi med det arbeidet vi gjør på vår vakt? Kan vi gjennom det vi får innsikt i, høre et kall fra Gud til å gå videre, til våre nabolag, bygder og byer, rundt i hele Norge? Gud har et hjerte for hver og en. Han har gitt oss menigheten som et fellesskap vi får søke til og tilhøre. Vår drøm er å se nye kirker, ulike i uttrykk og størrelse, som sammen får lede nye mennesker til fellesskap med Han som skapte oss – til fellesskap.

Jarleif Gaustad
Daglig leder Sendt Norge

2.

Oppsum- mering av rapporten

OPPSUMMERING

Målet med denne rapporten er å beskrive status for menighetsplanting¹ i Norge anno 2021: Hva kjennetegner plantingene de siste 15 årene og hvor vil behovene være størst fremover?

SENDT-rapporten 2021 viser en svak økning i antall etableringer i løpet av de siste 15 årene. Intervjuer med ledere viser at de fleste sammenhengene jobber med mobilisering på flere måter:

- Styrke kultur for planting i sin sammenheng
- Styrke infrastruktur for identifisering av plantere, opplæring, oppfølging og ressurstilgang
- Utvikle tilpassede modeller basert på egne erfaringer

Denne rapporten viser at etableringer som skjer i områder med befolkningsvekst og som har flere eksisterende menigheter i nærheten har best forutsetninger for å vokse over tid.

Hva kjennetegner plantingene?

Av fellesskapene som har blitt etablert i løpet av de siste 15 årene er det få som har blitt nedlagt. Mange som har plantet oppgir at oppfølging fra egen sammenheng var en viktig årsak til at plantingene klarte å etablere seg og 85% av plantingene som oppsto ut ifra et eksisterende fellesskap opplevde støtte til å plante. God oppfølging sentralt og lokal støtte ser altså ut til å ha bidratt til det lave antallet nedlagte plantinger. På den andre siden kan det lave antallet nedleggelser tyde på at menighetsplanting i dag er preget av større forsiktighet. Historisk har nedleggelser skapt skepsis til planting. Det er derfor mulig at det tas lavere risiko i dag for å sikre flere suksesshistorier.

Sendt og sammenhengenes rolle

Oppfølging fra sammenhengene ser ut til å være en viktig brikke for å lykkes med planting. Halvparten av plantingene oppgir oppfølging fra sin sammenheng blant de viktigste faktorene for at man klarte å etablere seg som menighet. De viktigste måtene sammenhengene bidro med oppfølging var gjennom rådgivning, nettverk med andre plantere og økonomisk støtte i en startfase.

Samtidig var det kun 16% av plantingene som oppsto etter direkte initiativ fra trossamfunn og/eller organisasjon. Menighetsplanting i Norge i dag er med andre ord i stor grad prisgitt lokale initiativ. Spørsmål som hvor og hvordan det bør plantes avhenger dermed i stor grad av lokale menigheter og selvstendige menighetsplantere. Disse betraktningene er ikke irrelevante i en nasjonal strategisk samtale om planting fremover.

Hvor er det behov for å plante?

Rapporten tydeliggjør at det både på et regionalt og nasjonalt plan er behov for å plante i områder med befolkningsvekst. Oslo og Viken vil alene stå for 57% av befolkningsveksten i Norge frem til 2030 og byr derfor på en særlig stor utfordring. Her må det plantes mange nye menigheter fremover bare for å holde følge med befolkningsveksten. Samtidig har de fleste fylkene i landet lokalområder med tilflytting. Dette tyder på at det både er behov og grunnlag for planting mange steder i landet.

En målestokk som er benyttet for å vurdere hvor det er behov for planting er kirketetthet. Selv om lav kirketetthet kan være en indikator på hvor det bør plantes, viser resultatene fra spørreundersøkelsen at det kan være vanskelige vekstvilkår i slike områder.

Reproduserende menigheter og "pionerarbeid" utgjør to forskjellige strategier og metoder for menighetsplanting. Reproduserende menigheter planter ut i fra eksisterende menigheter med stor støtte fra, og ofte i geografisk nærhet til, modernemenigheten. Rapporten viser at det er reproduserende menigheter som har størst grunnlag for å lykkes med vekst. Arbeidet med reproduserende menigheter i Norge virker derfor å være et klokt spor å følge.

Pionérbeid finner ofte sted i områder der det finnes lite eksisterende kristen aktivitet. Resultatene fra spørreundersøkelsen tyder på at planting i slike områder er mer krevende og i mindre grad opplever vekst. Samtidig kan denne typen menighetsplanting anses som viktig da den når ut til mennesker i andre områder og i større grad mennesker som ikke allerede går i en kirke. Hvis det er ønskelig å plante der det er størst sjanse for å lykkes virker reproduserende menigheter å være veien å gå. Samtidig er det viktig å løfte frem det misjonale aspektet ved pionérarbeid.

Skal alle sammenhenger være tilstede overalt, eller bør det tenkes mer økumenisk, der kirkesamfunnene deler områder seg imellom for å øke kirketettheten flere steder i landet? Den norske kirke har som kjent en sokn-tankegang og ønsker å ha en bred geografisk tilstedeværelse med kirker i alle sokn. Frikirkeligheten har i større grad en klyngepraksis hvor nyetableringer gjerne skjer i byer og bydeler der det allerede finnes andre kirker.

Sist, men ikke minst: Én av ti av dem som blir med i plantinger har ingen uttalt kristen tro. For en del av plantingene øker denne andelen etter hvert. At nyetableringer i større grad enn eldre menigheter evner å nå ut til dem som i dag ikke regner seg som kristne er med andre ord ikke en helt urimelig påstand.

¹I denne rapporten brukes begrepene «kirke» og «menighet» om hverandre.

3.

Metodikk

Denne rapporten består av to hoveddeler:

1. Hva har kjennetegnet menighetsplantingen i Norge i perioden 2005 - 2020?
2. Hvor er det størst behov for menighetsplanting de neste årene?

Analysene er i all hovedsak basert på følgende datamateriale:²

- 1) Innrapporterte oversikter fra sammenhengene som står bak Sendt. Dette inkluderer eksisterende menigheter og plantinger i perioden 2005 - 2020. Samtlige sammenhenger i Sendt har sendt inn sine lister.
- 2) Befolkningsstatistikk fra SSB
- 3) En spørreundersøkelse som er sendt til de som har ledet plantinger i perioden 2005 - 2020
- 4) Intervjuer med ansvarlig for kirkeplanting i de ulike medlemssamfunnene

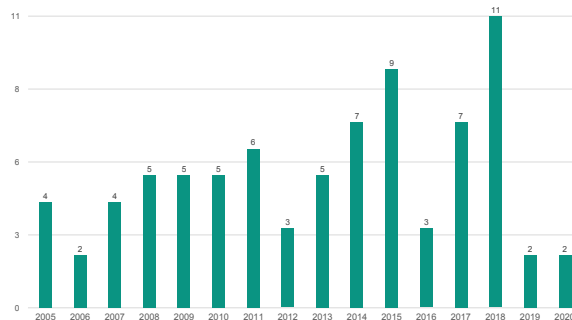
Utvalget i spørreundersøkelsen inkluderer både plantinger som har blitt etablert som menigheter, de som fortsatt er i en plantingsfase og de som har blitt nedlagt. Av de **270 personene** som fikk undersøkelsen fikk vi svar fra **80 personer**, noe som representerer **30% av plantingene**. Disse representerer 16 kirkesamfunn og samtlige fylker. Datainnsamlingen skjedde i perioden 16. desember 2020 til 16. januar 2021. Lenke til undersøkelsen ble sendt via e-post til utvalget. Fordelingen av respondentene for parametrene geografi, kirkesamfunn og antall plantinger per år er relativt representativ når vi sammenlikner med de samlede tallene. Fordelingen i utvalget vårt fordeler seg på følgende måte:

HVILKEN SAMMENHENG SKJEDDE PLANTINGEN UT IFRA?

Forklaring: Fordeling pr. kirkesamfunn i utvalget

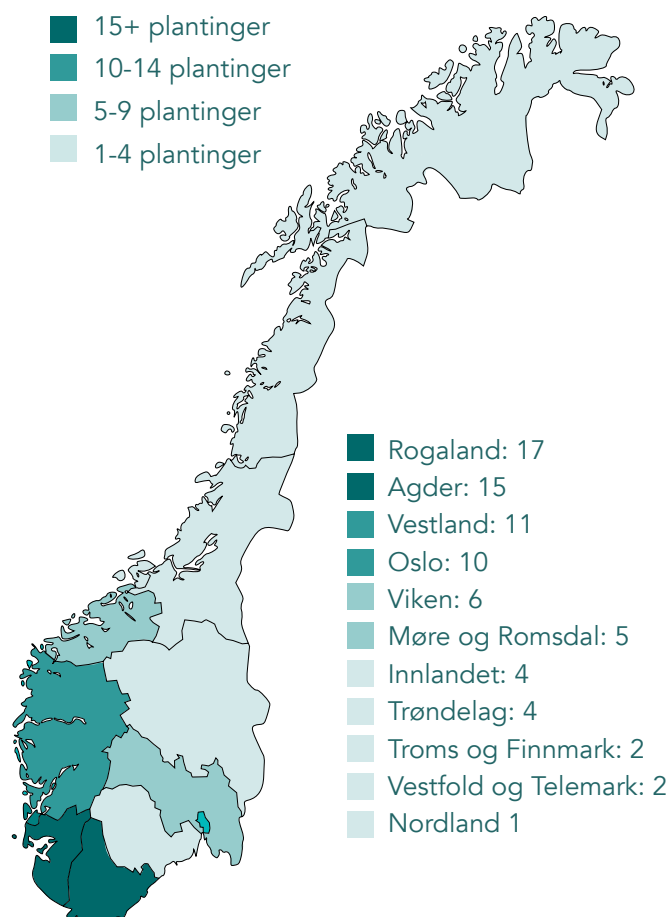
HVILKET ÅR STARTET DERE PLANTINGEN?

Forklaring: Fordeling oppstartsår blant respondentene for spørreundersøkelsen

I HVILKET FYLKE SKJEDDE PLANTINGEN?

- 15+ plantinger
- 10-14 plantinger
- 5-9 plantinger
- 1-4 plantinger

Forklaring: Fylkesvis fordeling blant respondentene i spørreundersøkelsen

²Når det gjelder kartlegging av selvstendige migrantmenigheter vil vi i tillegg rette en takk til Rune Fiskerstrand og Lemma Desta som har bistått med historiske oversikter. Å få oversikt over selvstendige migrantmenigheter er et møysommelig arbeid og vi kan ikke utelukke at det er plantet flere uavhengige migrantmenigheter etter 2012 enn det som kommer frem i denne rapporten.

4.

**Kjennetegn
på menighets-
plantingen i
Norge de siste
15 årene**

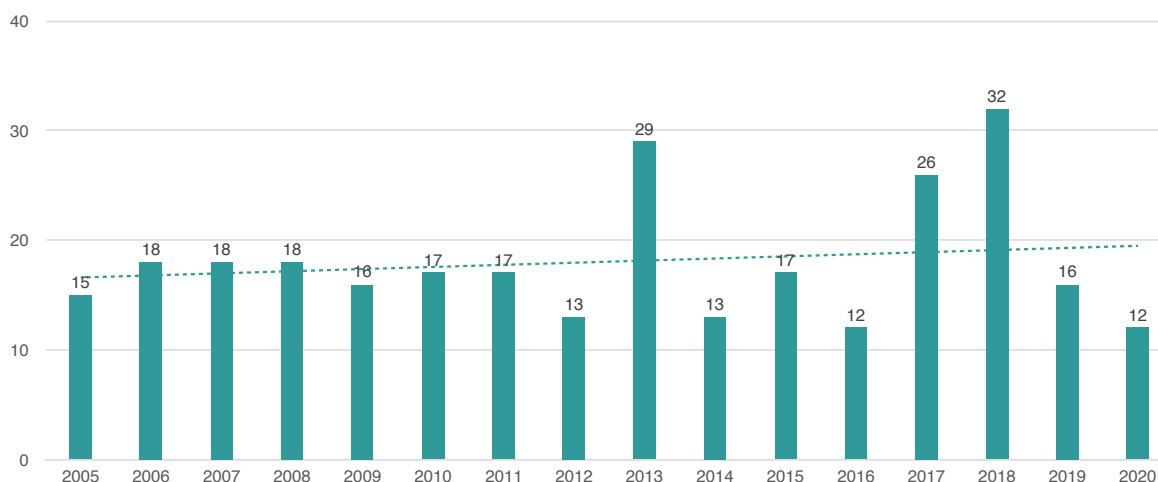
Selv om de aller fleste sammenhengene i Sendt har gjort seg erfaringer med menighetsplanting de siste 15 årene, er sammenhengene likevel i ulike faser. Enkelte sammenhenger har vedtatt nasjonale strategier og etablerer nå flere plantinger i året, for eksempel Pinsebevegelsen. Et annet eksempel er NLM som har et uttalt mål om 20 reproduserende menigheter innen 2030. Mange av sammenhengene forteller derimot at de i dag er i en tidlig mobiliseringsfase. Denne fasen har noen fellestrekk som vi kan oppsummere i følgende punkter:

- **Styrke kultur for planting i sin sammenheng:** Manglende kultur for planting er gjerne knyttet til sammenhengens historie. I noen sammenhenger har man i liten grad tradisjon for, eller tenkning rundt kirkeplanting. Kirkeplanting har altså ikke vært en del av selvforståelsen. I andre sammenhenger eksisterer det et negativt narrativ basert på tidligere plantinger som av ulike grunner ikke lyktes. I begge tilfeller jobbes det med å fortelle nye historier som kan skape forståelse og engasjement i regioner og enkeltmenigheter.
- **Utvikle tilpassede modeller basert på egne erfaringer:** Flere sammenhenger jobber med å utvikle tilpassede modeller for kirkeplanting basert på egne erfaringer. Eksempler: I ImF jobbes det med å etablere fellesskap som kan være knutepunkt i distriktene for de nærliggende bygdene. I Ungdom i Oppdrag jobbes det med en tenkning som kan kalles "lokalt før globalt" hvor lokale erfaringer blir en ressurs i misjonstenkningen.
- **Styrke infrastruktur for identifisering av plantere, opplæring, oppfølging og ressurstilgang:**
 - *Identifisering og opplæring:* Enkelte sammenhenger har egne kurs og skoler for potensielle menighetsplantere, mens flertallet av sammenhengene legger vekt på betydningen av verktøyet M4-ready. Et annet eksempel er DELK, som har utviklet en veileder for enkeltpersoner/grupper som vurderer å knytte seg til kirkesamfunnet.
 - *Oppfølging og nettverk:* Hvordan plantinger følges opp og hvilken kompetanse som finnes varierer fra sammenheng til sammenheng. Enkelte forteller at oppfølgingen flyttes fra nasjonalt til regionalt plan når en planting er etablert. En utfordring som gjerne oppstår da er å sikre at de som skal følge opp regionalt har nok plantingskompetanse.
 - *Ressurstilgang:* Flere av sammenhengene jobber med å utvikle økonomisk ordninger for plantere. Eksempel: Misjonskirken bruker midler fra salg av bygg som har tilhørt nedlagte menigheter til fond for planting. Flere andre sammenhenger jobber med lignende tiltak.

4.1 ANTALL MENIGHETSPLANTINGER, HVEM SOM PLANTER OG HVOR DET PLANTEDES

De siste 15 årene er det rapportert 289 menighetsplantinger i Norge.³ Under følger oversikt over antall plantinger for hvert år.

Antall plantinger pr. år i perioden 2005 - 2020, med trendlinje

Siden 2016 har det blitt iverksatt 98 plantinger, med et toppår i 2018 hvor det ble etablert hele 32 plantinger. Antall plantinger i siste femårsperiode er noe høyere enn forrige periode (2011 - 2015) hvor det ble etablert 89 plantinger. Den stiplede trendlinjen viser utviklingen i 15-årsperioden. Det har vært en svak vekst i antall plantinger i siste halvdel av 15-årsperioden sammenlignet med den første delen av perioden (157 i siste periode, mot 132 i første periode).

De fleste sammenhengene har plantet nye fellesskap de siste 15 årene. Under følger en fordeling på tvers av ulike kirkesamfunn og organisasjoner.⁴ De fire største er Pinsebevegelsen, Baptistsamfunnet, NLM og Normisjon som samlet står for 63% av plantingene. Blant migrantmenighetene som er registrert i kirkesamfunnene finnes et særlig stort antall i Baptistsamfunnet og Pinsebevegelsen.⁵

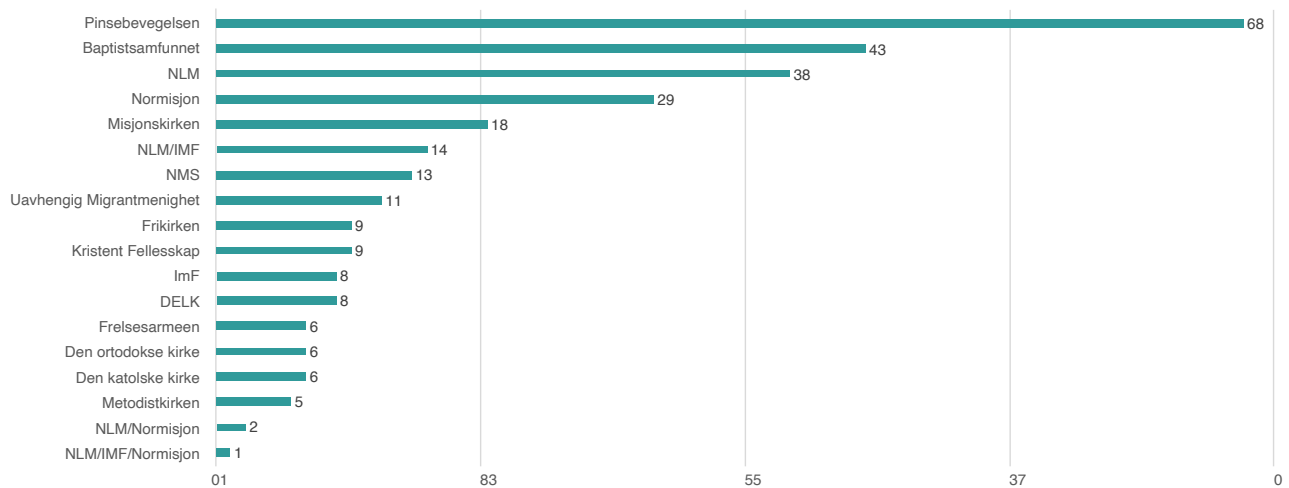
³Antallet plantinger inkluderer også de plantingsforsøkene som har blitt nedlagt i perioden. I tillegg finnes det fire plantinger som mest sannsynlig er plantet i perioden, men hvor vi mangler eksakt årstall.

⁴Ulike sammenhenger har ulike definisjoner for hva som regnes som en etablering. Eks: Den katolske kirke etablerer innimellom midlertidige "messesteder" som likevel ikke forstås som etablering av menighet. I noen tilfeller går også ulike sammenhenger sammen om en etablering. Eksempelvis NLM/IMF og Normisjon. Disse regnes separat i tabellen på side 14.

⁵Vi anslår at cirka 90-95% av plantingene i Baptistsamfunnet er migrantmenigheter, mens cirka 20-25% av plantingene i Pinsebevegelsen er migrantmenigheter.

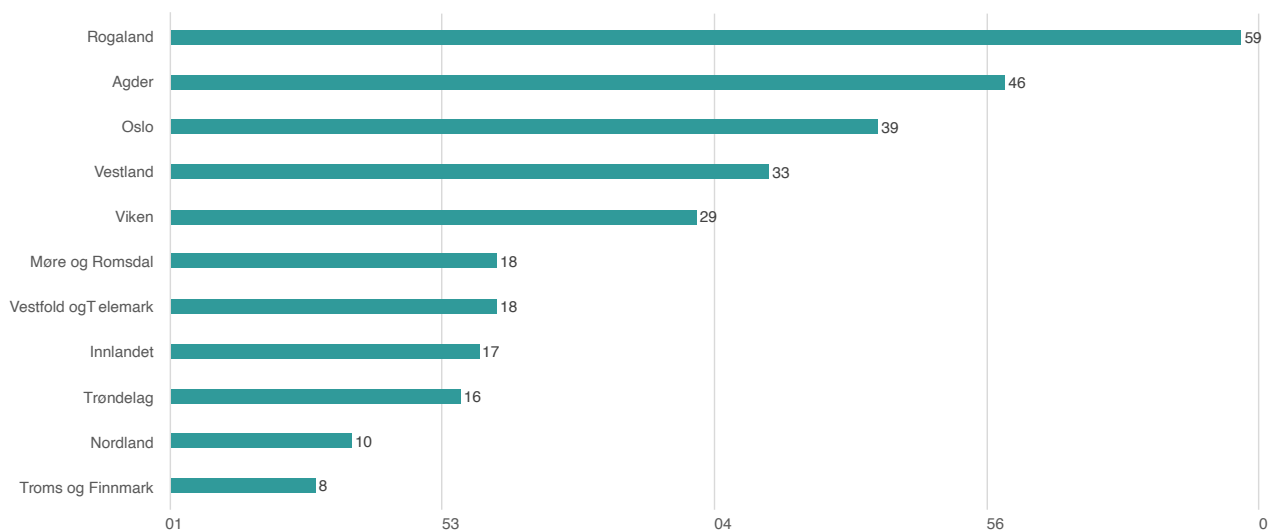

Antall plantinger pr. sammenheng i perioden 2005 - 2020

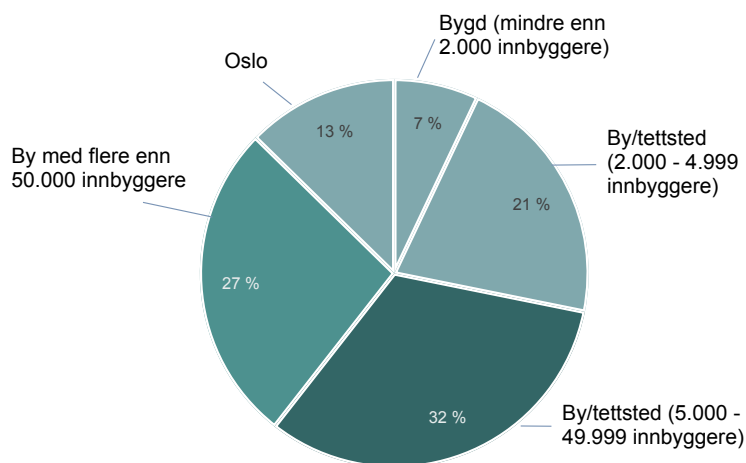
Den geografiske fordelingen viser at 36% av plantingene har skjedd i Rogaland eller Agder. Det er flere enn i Oslo, Vestland og Viken til sammen. Dette er særlig interessant å se i sammenheng med befolkningstutviklingen i Oslo og Viken (ref. kapittel 5.1).

Antall plantinger pr. fylke i perioden 2005 - 2020

4.2 SPØRREUNDERSØKELSEN

4.2.1 OM RESPONDENTENE

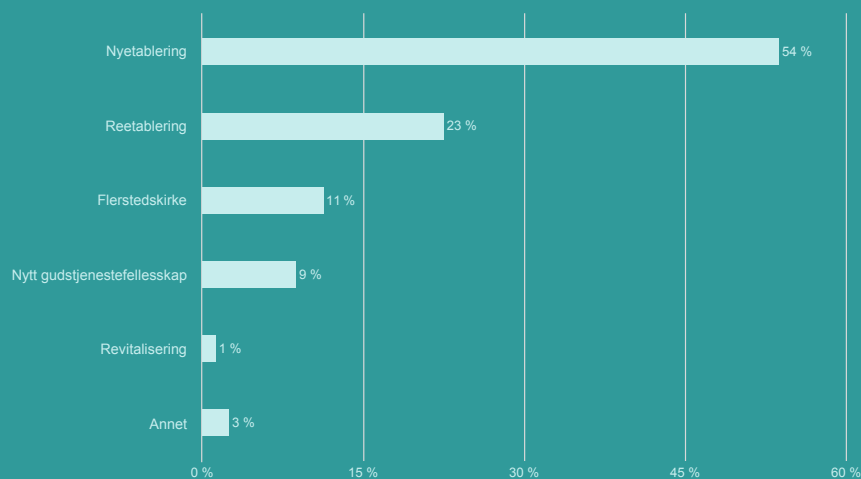

Forklaring: Plantingenes plassering i by/land.

40% av respondentene oppgir at plantingene har funnet sted i en by eller et tettsted med 50.000 eller flere innbyggere. Plantinger i mindre bygder utgjør kun 7% i utvalget.

Det finnes ulike typer plantinger.⁶
De ulike kategoriene er definert fra Sendt-Norge på følgende måter:

- Nyetablering: ny menighet/kirkelig fellesskap opprettes med nytt lederskap.
- Reetablering: eksisterende menighet etableres med nytt lederskap, ny struktur og ofte nytt navn.
- Flerstedskirke: En eksisterende menighet som planter en ny campus/utpost.
- Nytt gudstjenestefellesskap: Etablering av nytt gudstjenestefellesskap i eksisterende menighet.
- Revitalisering: Gi ny vitalitet til eksisterende menighet.

Forklaring: Prosentfordeling for ulike typer menighetsplantinger.

⁶I denne rapporten har vi brukt menighetsplanting som fellesbetegnelse på ulike typer etableringer. Som rapporten viser er bildet sammensatt, for eksempel vil en del av reetableringene som er rapportert være bedehus som er omgjort til forsamlinger (eksempelvis samarbeid mellom NLM/ImF/Normisjon).

Kun 10% av respondentene oppgir at deres planting har resultert i nedleggelse, noe som viser at et stort flertall av plantingene lykkes. Ser vi på sammenhengen mellom hvor i landet det ble plantet og status for plantingene er det en noe høyere

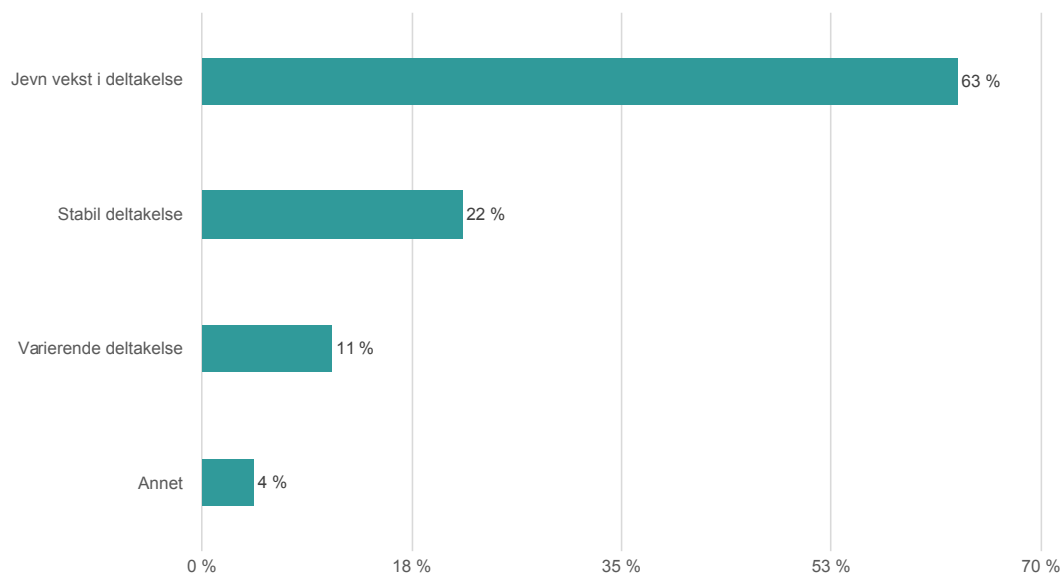
prosentandel av plantingene som fant sted i "bibelbeltet" (her forstått som Agder, Rogaland og Vestland) som har blitt til etablerte menigheter i perioden. Samtidig er prosentandelen nedlagte menigheter halvparten så stor i bibelbeltet (7%)

62%
ETABLERT
SOM MENIGHET

28%
FORTSATT I
ETABLERING

10%
NEDLAGT

Forklaring: Status i dag for plantingene i spørreundersøkelsen

Forklaring: Endring i gudstjenestedeltakelse de siste fem årene for plantinger etablert som menighet.

Respondenter hvor planting er etablert som menighet ble spurt om å beskrive endringer i gudstjenestedeltakelse de siste fem årene (før Covid-19). Et flertall av plantingene oppgir at de har opplevd jevn vekst de siste fem årene.

REFLEKSJON:

Av det totale antallet plantinger i perioden 2005 - 2020 er det 6% som har resultert i nedleggelse. Dette viser en nedgang i antall nedlagte plantinger siden forrige SENDT-rapport. SENDT-rapporten fra 2016 dokumenterte at 23 av 130 plantinger i tidsrommet 2000 - 2004 var blitt nedlagt, noe som utgjør 18%.⁷

Det er ulike måter å tolke den lave andelen nedleggelser. En årsak til det lave tallet kan være økt oppfølging, samarbeid og erfaringsutveksling blant menighetsplantere både innad i sammenhengene og på tvers. Flere sammenhenger har i dag strukturerte prosesser som potensielle menighetsplantere oppmuntres til å gå gjennom, eksempelvis M4-programmet.

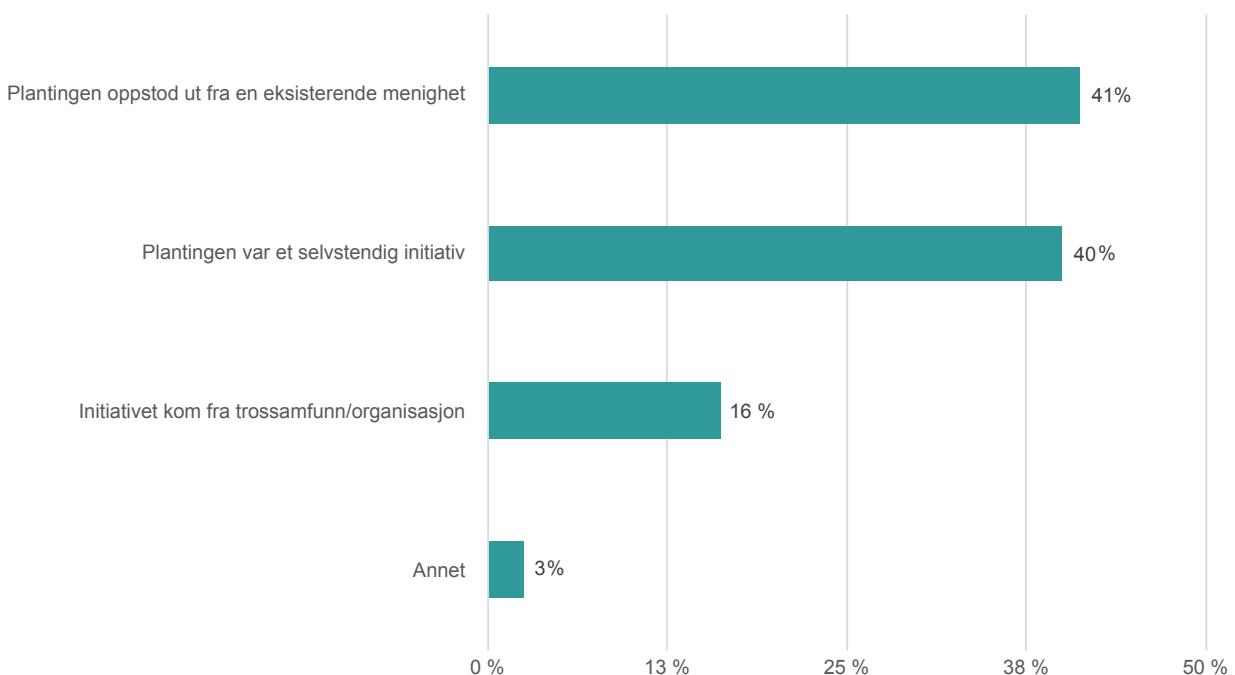
På den andre siden kan det lave antallet nedlagte plantinger være en indikasjon på større forsiktighet når det skal plantes nye menigheter i dag. Flere kirkeledere antyder at andelen nedleggelser var høyere for en generasjon siden og at negative erfaringer knyttet til tidligere nedleggelser kan ha bidratt til en slik forsiktighet.

Spørsmålet om forsiktighet er relevant når sammenhengene skal vurdere sine strategier. Hvor stor risiko er sammenhengene villige til å ta? Noen geografiske områder forbindes med krevende forhold og dårligere vekstgrunnlag enn andre. Få nedleggelser kan tyde på at slike områder i mindre grad prioriteres.

Undersøkelsen viser at 63% av plantingene opplever jevn vekst.⁸ Dette er svært positivt, da dette kan vise at det er grunnlag for plantingene. Dette tallet er et nøkkeltall for denne rapporten og vil bli brukt til å gjøre ulike analyser videre.

4.2.2 BAKGRUNN FOR PLANTING

Videre ble det stilt spørsmål knyttet til bakgrunnen for plantingene.

Forklaring: Prosentfordeling for hvordan plantingene oppstod.

⁷SENDT-rapporten 2016: 4.

⁸Plantinger som er nedlagt eller fortsatt i etableringsfase ble ikke stilt dette spørsmålet.

**76% AV PLANTINGENE
SKJEDDE I GEOGRAFISK
NÆRHET TIL MODER-
MENIGHETEN**

**85% AV PLANTINGENE
OPPLEVER STØTTE FRA
MODERMENIGHETEN**

De fleste planter oppstår enten ut fra en eksisterende menighet eller som et selvstendig initiativ.⁹ Ved å se nærmere på planter som oppstod ut fra en eksisterende menighet er det interessant å se både nærheten til og støtten fra modermenigheten.

Majoriteten av menighetene som ble plantet ut ifra en eksisterende menighet opplevde støtte fra modermenigheten. Undersøkelsen viser ingen sammenheng mellom manglende støtte og nedleggelse, da samtlige av lederne for de nedlagte plantingene opplevde helt eller delvis støtte fra modermenigheten.

REFLEKSJON:

Blant plantingene som oppstod etter initiativ fra en eksisterende menighet ble det store flertallet etablert med sterk støtte fra og i geografisk nærhet til modermenigheten. Dette indikerer at reproduserende menigheter som strategi fungerer best på lokalt/regionalt plan.

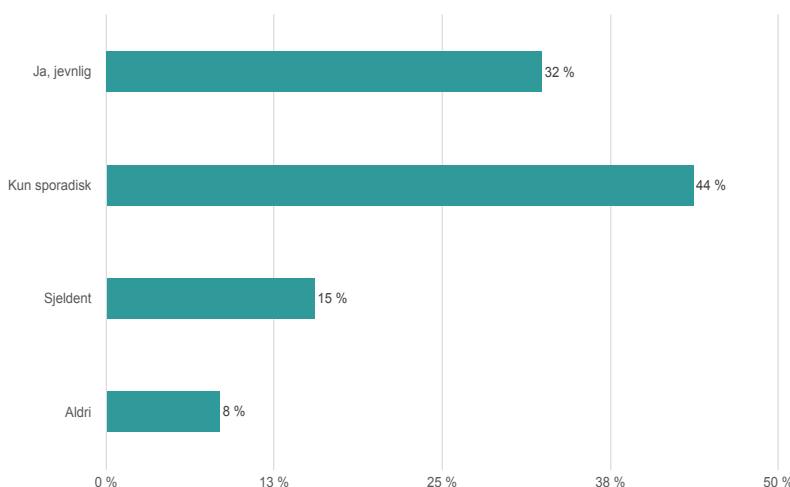
Menighetsplanting i Norge skjer i stor grad basert på lokalt initiativ, enten som planting ut ifra en eksisterende menighet eller som selvstendig initiativ. Kun 16% av plantingene representert i spørreundersøkelsen ble plantet på initiativ fra trossamfunn/organisasjon. Hva betyr dette for hvilke roller sammenhengene og Sendt-nettverket kan spille?

4.2.3 KIRKETETTHET OG LOKALMILJØ

Spørreundersøkelsen har kartlagt om det fantes andre menigheter i nærområdet og hvilken rolle dette har spilt for plantingene.

Flesteparten av plantingene skjedde i områder hvor det allerede fantes eksisterende kirker. 62% av respondentene oppgir å ha plantet i områder med flere enn to menigheter, og kun 9% oppgir at de ikke kjente til andre kirker i lokalområdet. Respondentene som svarte at det fantes andre menigheter i nærheten ble videre spurt om hvor ofte de hadde kontakt med ledere fra disse menighetene.

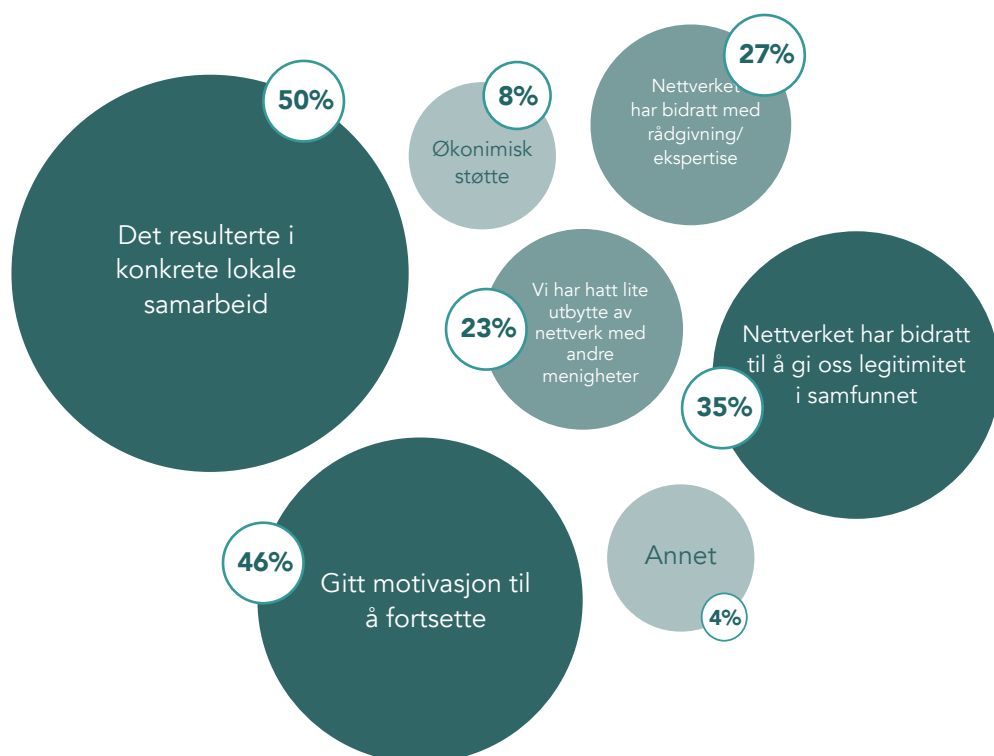
ANDEL AV PLANTINGENE SOM HADDE KONTAKT MED ANDRE LEDERE I OMRÅDET

Forklaring: Andel av plantingene som hadde kontakt med andre menigheter i området.

⁹Vi fant ingen sammenheng med kirkesamfunn på dette spørsmålet.

HVA SLAGS UTBYTTE RESPONDENTENE HADDE AV NETTVERK MED ANDRE MENIGHETER I LOKALMILJØET

Tre av fire respondenter oppgir at de har jevnlig eller sporadisk kontakt med andre kirker i nærheten, mens kun én av fire oppgir sjeldent eller ingen kontakt. Av dem som oppgir jevnlig eller sporadisk kontakt er det 52% som mener at denne kontakten har vært til hjelp for plantingen.

Respondentene oppgir

1) konkrete samarbeid, 2) motivasjon til å fortsette, og 3) legitimitet i lokalmiljøet som de viktigste utbyttene fra nettverket med andre menigheter i området.¹⁰

SAMMENHENG MELLOM KIRKETETTHET OG ENDRING I GUDSTJENESTEDELTADELSE

Blant planter som har blitt etablert som menigheter har vi sett på sammenhengen mellom tetthet av kirker og vekst i gudstjenestedeltakelse.

Resultatet viser en statistisk positiv sammenheng mellom tetthet av kirker og vekst i gudstjenestedeltakelse i løpet av de siste fem årene.

Menigheter i nærheten	Vekst i menigheten	Ikke vekst i menigheten
Ja, flere enn to (62% av plantingene)	79%	21%
Kun én eller to (29% av plantingene)	44%	56%
Ikke som vi kjente til (9% av plantingene)	0%	100%

Forklaring: Sammenheng mellom kirketetthet og vekst i gudstjenestedeltakelse for de siste fem år blant planter som har blitt etablert som menighet.

Det ble også stilt spørsmål om tilflyttingen i området hvor det ble plantet. Det kommer frem i undersøkelsen at 64% oppgir å ha plantet i et område med tilflytting. Samtidig er det veldig få menigheter (bare 3%) som plantes i områder hvor det er fraflytting.

SAMMENHENG MELLOM BEFOLKNINGSUTVIKLING OG MENIGHETSVEKST

Befolkningsutvikling	Vekst i menigheten	Ikke vekst i menigheten
Tilflytting (64% av plantingene)	72%	28%
Stabilt innbyggertall (33% av plantingene)	47%	53%
Fraflytting (3% av plantingene)	50%	50%

Forklaring: Prosentandel av plantingene som opplever vekst/ikke vekst fordelt på befolkningsutvikling i plantingens nærområde.

Det ser ikke ut til å være noen sammenheng mellom antall deltakere og befolkningsutvikling for planter i områder med fraflytting eller stabilt innbyggertall. Derimot er det en klar trend at planter i områder med tilflytting i større grad har opplevd vekst i gudstjenestedeltakelse de siste fem årene.¹¹

SAMMENHENG MELLOM BY/LAND OG VEKST

Vi ser videre på sammenheng mellom befolkningsgrunnlaget i lokalområdet og vurdering av vekst/ikke-vekst.

Sted	Vekst i menigheten	Ikke vekst i menigheten
Oslo	100%	0%
By > 50.000 innbyggere	80%	20%
By/tettsted 5.000-49.999 innbyggere	69%	31%
By/tettsted 2.000-4.999 innbyggere	36%	64%
Bygd < 2.000 innbyggere	0%	100%

Forklaring: Prosentandel av plantingene som opplever vekst/ikke vekst fordelt på i hvilket område plantingene fant sted.

Resultatene fra spørreundersøkelsen viser en tydelig sammenheng¹² mellom befolkningsgrunnlaget i lokalområdet og andelen av plantingene som opplever vekst. Dette kan antyde at det er bedre forutsetninger for vekst i områder med større befolkningsgrunnlag.

¹⁰Spørsmål stilt til de som hadde jevnlig eller sporadisk kontakt med andre menigheter i området (én eller flere svaralternativer).

¹¹Det ser ikke ut til at veksten for planter i noen særlig grad består av "stjeling" fra andre menigheter.

Dette vil bli drøftet nærmere i kapittel 4.3.4.

¹²Statistisk signifikant med 95% konfidensnivå.

REFLEKSJONER:

Befolkningsutvikling er en viktig indikator for om en planting lykkes eller ikke. 64% oppgir å ha plantet i et område med tilflytting og 72% av plantingene i disse områdene har opplevd vekst i gudstjenestedeltakelse de siste fem årene. I tillegg er det en vesentlig høyere prosentandel av plantinger som fant sted i byene som opplevde vekst sammenliknet med plantinger i mindre bygder og tettsted. Kirketetthet i området er en annen indikator på om en planting vil vokse eller ikke. Plantinger som skjer i områder med tre eller flere menigheter opplever i større grad vekst enn plantinger som skjer i områder med få eller ingen andre menigheter. Dette indikerer at det er bedre vekstvilkår i områder med andre eksisterende kirker. Det ser derimot ikke ut til at veksten primært skjer gjennom "stjeling" fra andre menigheter. Dette vil bli drøftet nærmere i kapittel 4.3.4.

Majoriteten av plantingene skjer i områder hvor det allerede eksisterer flere menigheter og mange av disse skjer i geografisk nærhet til modernemighet. Dette tyder på at menighetsplanting i Norge i liten grad kan beskrives som pionérarbeid.¹³ Det vil være nyttig å drøfte prioritering av pionérarbeid i sammenheng med reproduserende menigheter. Lar dette seg kombinere?

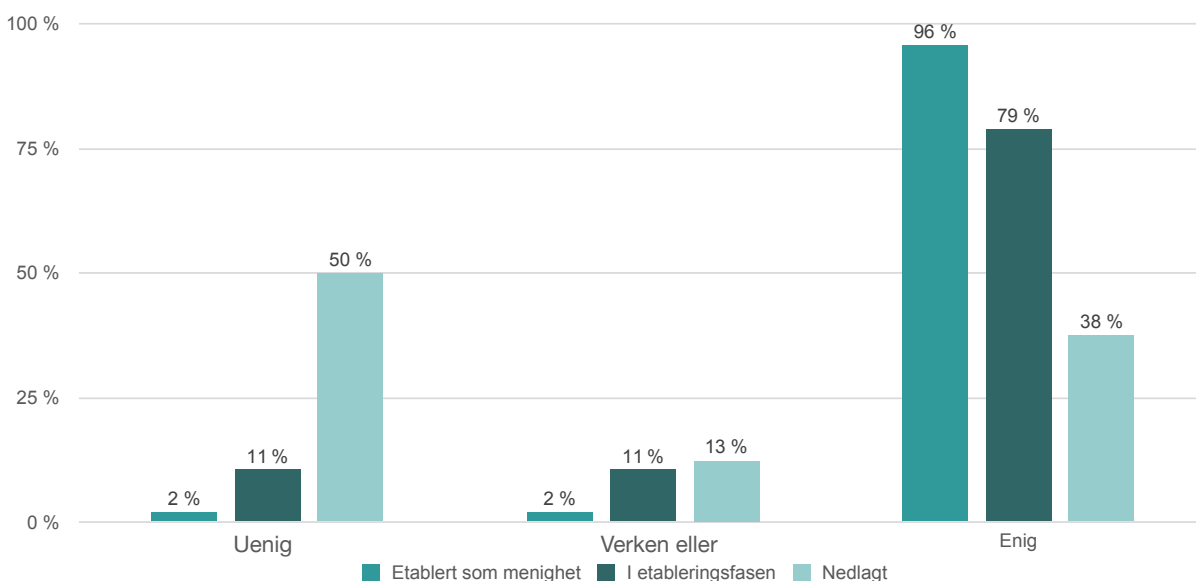
I lys av by/land-problematikken, kirketetthet, og reproduserende menigheter vs. pionérarbeid vil det være relevant å stille spørsmål om hvilke verdier som bør ligge til grunn for menighetsplanting. Hvis det viktigste er å plante menigheter med størst sjanse for vekst vil det være mest aktuelt å plante menigheter i byer med mange eksisterende menigheter. På den andre siden kan det ha stor verdi å plante menigheter i områder med få eller ingen kirker, selv om dette ser ut til å være mer krevende og resultere i mindre vekst.

4.2.4 OPPSTART OG ETABLERINGSFASE

Videre har spørreundersøkelsen adressert ulike aspekter knyttet til oppstart og etableringsfasen.

Et av spørsmålene gjelder størrelsen på kjernegruppen (dvs. deltakerne som kom på samlingene i starten). Medianen for kjernegruppen i en planting er 20 personer. Cirka halvparten av alle plantingene hadde en kjernegruppe på under 20 personer, mens under 10% av plantingene hadde en kjernegruppe på 60 eller flere personer.

ANDEL AV PLANTINGENE SOM OPPLEVDE Å HA EN STERK KJERNEGRUPPE

Forklaring: Andel av plantingene som opplevde å ha en sterk kjernegruppe.

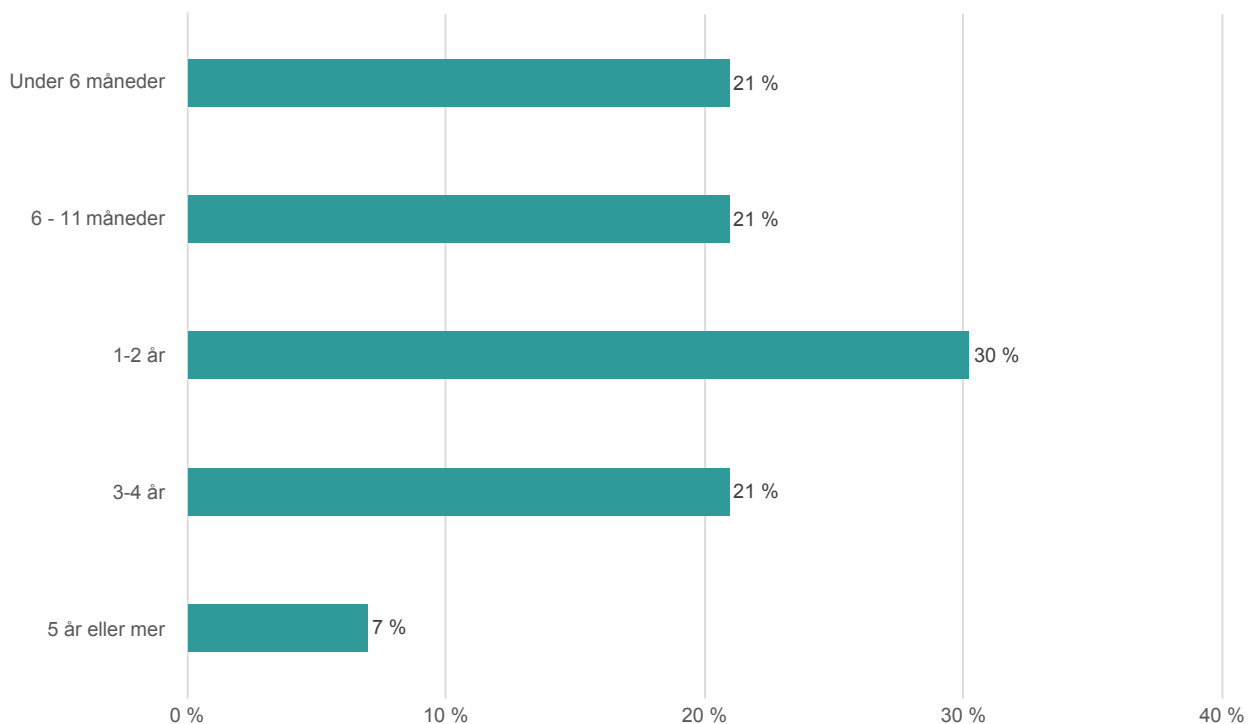
¹³Vi legger til grunn at pionérarbeid innebærer planting i områder med lite eksisterende kirkelig tilstedeværelse.

Kjernegruppen er en sentral del av enhver planting. Dette kommer tydelig frem fra diagrammet over. Andelen som opplevde å ha en svak kjernegruppe er vesentlig høyere blant menighetene som ble nedlagt, og prosentandelen av respondentene som hadde en sterk kjernegruppe er vesentlig høyere blant plantingene som resulterte i etablerte menigheter.

Et av spørsmålene i spørreundersøkelsen var lengden på prosessen fra plantingens start til den ble lansert som menighet. Det er noe ulik oppfatning blant plantingene angående tidspunktet de offisielt ble en menighet. Flest (46%) forstår etablering av lederskap og stiftelse (årsmøte) som den offisielle starten for menigheten. Videre er det 36% av respondentene som svarer "når vi begynte med offentlige gudstjenester/møter/messer".

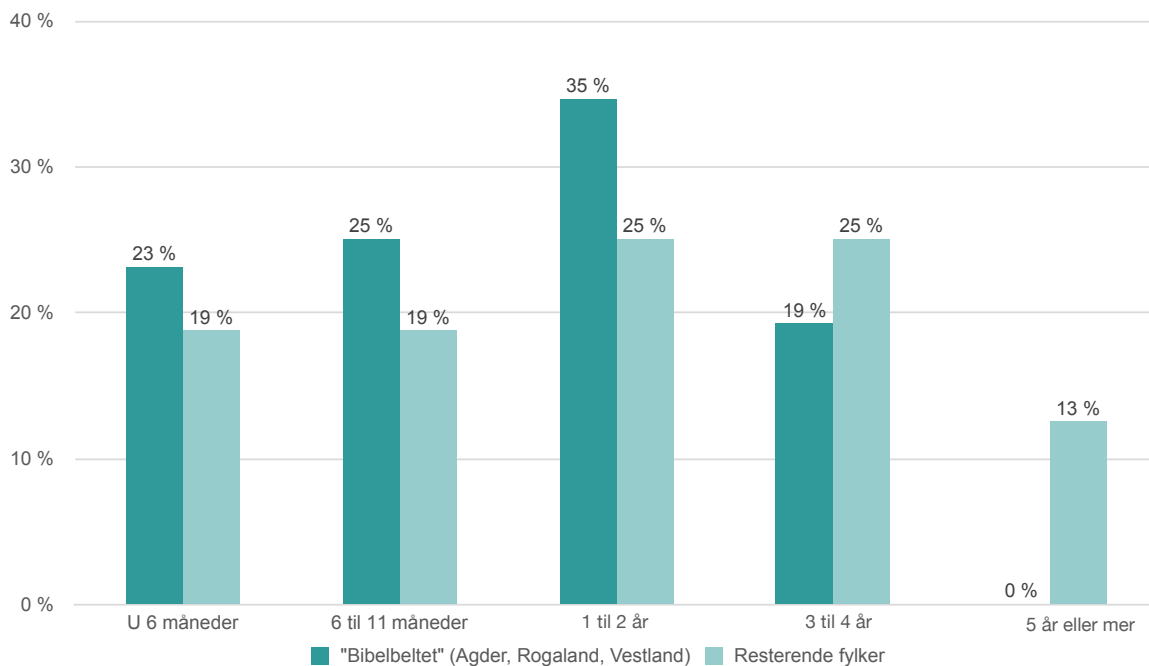
HVOR LANG TID TOK DET TOK FRA START TIL LANSERING AV MENIGHET?

Det er tenkelig at størrelsen på kjernegruppen kan ha innvirkning på lengden på prosessen fra start til lansering, men resultatene fra noen gjennomførte analyser viser liten statistisk sammenheng mellom disse to parameterne. Derimot ser det ut til å være en tendens blant menighetene som bruker lengst tid at kjernegruppen er av en noe mindre størrelse. Det virker heller ikke å være noen sammenheng mellom lengden på prosessen og om plantingene opplever vekst. Både plantinger som blir etablert innen ett år og etter ett år opplever vekst.

Enkelte organisasjoner oppgir at de har erfart menighetsplanting i Oslo og Viken som mer tidkrevende sammenliknet med i Agder. På bakgrunn av dette har det blitt gjort en analyse av lengden på prosessen fra start til lansering av menighet og om plantingene har funnet sted i eller utenfor "bibelbeltet".

HVOR LANG TID DET TOK FRA START TIL LANSERING: REGIONALE FORSKJELLER

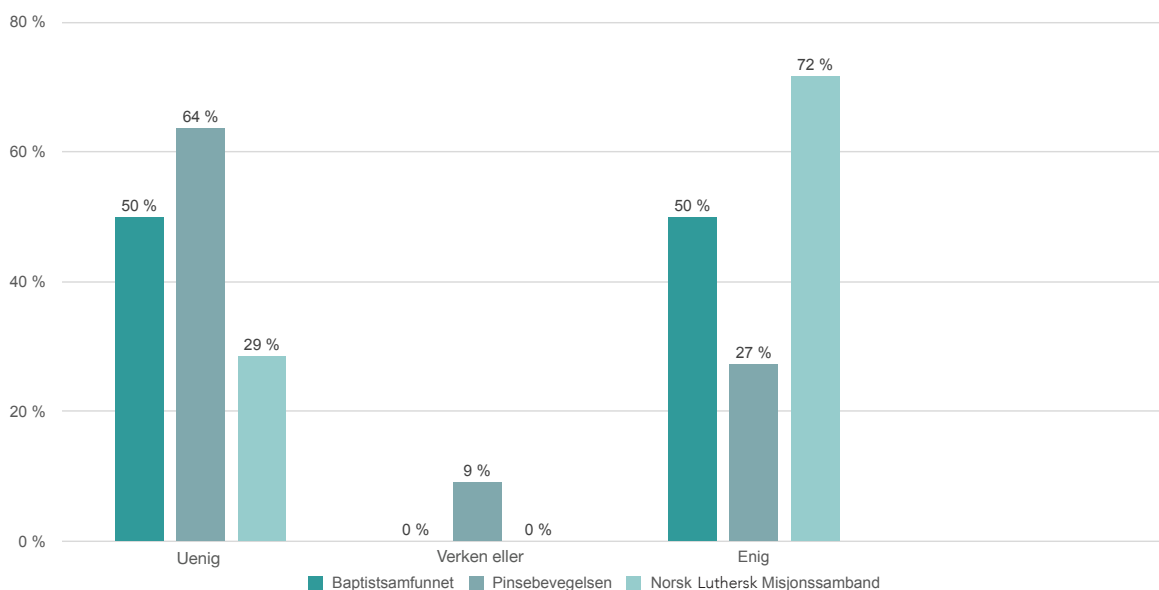
Forklaring: Lengden på prosessen fra start til lansering som menighet fordelt på fylker kategorisert som "bibelbeltet" (Agder, Rogaland, og Vestland) og resterende fylker.

Det finnes lite statistisk sammenheng mellom hvor i landet plantingen fant sted og hvor lang tid det tok før plantingen ble lansert som menighet. Svarene fra spørreundersøkelsen kan likevel antyde en tendens til at det tar noe lengre tid å plante menigheter utenfor "bibelbeltet". Særlig er det en vesentlig høyere andel menigheter som bruker mer enn fem år før de lanseres som menighet utenfor "bibelbeltet".

Det er viktig for enhver planting å ha en god ledelsesstruktur, samtidig er det variasjoner i blant plantingene knyttet til syn på hove-

dleder. 62% svarer at plantingen ikke ville skjedd uten hovedleder, mens 27% prosent mener plantingen ville skjedd uansett.

Ser vi nærmere på besvarelsene gitt fra tre av de sammenhengene som har planter mest, henholdsvis Pinsebevegelsen, NLM, og Baptistsamfunnet, kan det se ut som betydningen av hovedleder er ulik i de ulike sammenhengene.

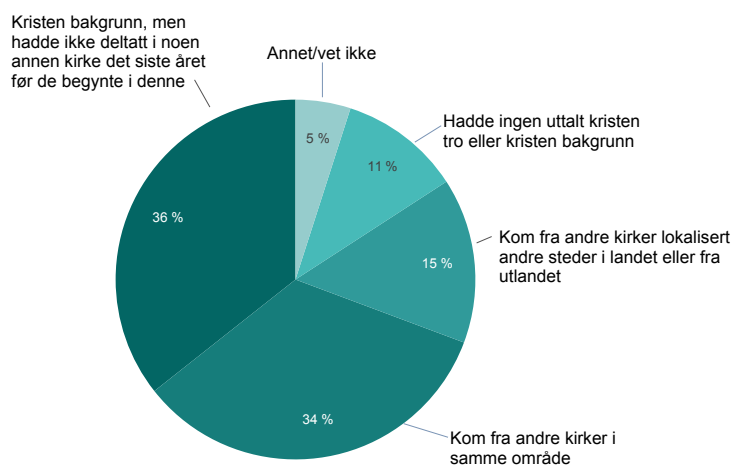
Forklaring: Om plantingen ville skjedd uten plantingsens hovedleder fordelt på Baptistsamfunnet, Pinsebevegelsen og Norsk Luthersk Misjonssamband.

Analysen av besvarelsene viser ingen sammenheng mellom ledersyn og vekst. Både plantinger som vektlegger hovedleder, og plantinger med et mindre fokus på hovedleders viktighet opplever vekst. Dette tyder på at ulike former for lederskap og ledersyn har grunnlag for vekst.

DELTAKERNES TROSBAKGRUNN VED OPPSTART

I spørreundersøkelsen ble respondentene bedt om å kategorisere deltakernes trosbakgrunn ved å anslå fordelingen ved plantingsoppstart. Ved oppstart er de to største gruppene personer med kristen bakgrunn som ikke har vært aktive det siste året (36%) og de som kommer fra andre kirker i samme område (34%). Resten fordeler seg på tilflyttende (15%) og de uten noen uttalt kristen tro (11%).

Videre fikk respondentene spørsmål om denne fordelingen har endret seg frem til i dag. 21% oppgir at fordelingen har endret seg. Av disse ser vi at det er en økning i andelen som kommer fra andre steder i landet. Denne gruppen utgjør i snitt 30% av plantingenes gudstjenestefellesskap i dag, en dobling av andelen ved plantingenes start. På samme måte vokser også andelen "nye" kristne, fra 11% ved start til 16% i dag.

REFLEKSJON:

Respondentene gir uttrykk for at plantingene deres aktiverer mange kristne som ikke har hatt et kirkefelleskap den siste tiden. Hvis plantingene primært hadde kommet fra andre kirker i området ville verdien av plantingene vært diskutabel. Det er derimot svært positivt at planter klarer å "reaktivere" kristne som ikke har deltatt i menighetsliv den senere tiden.

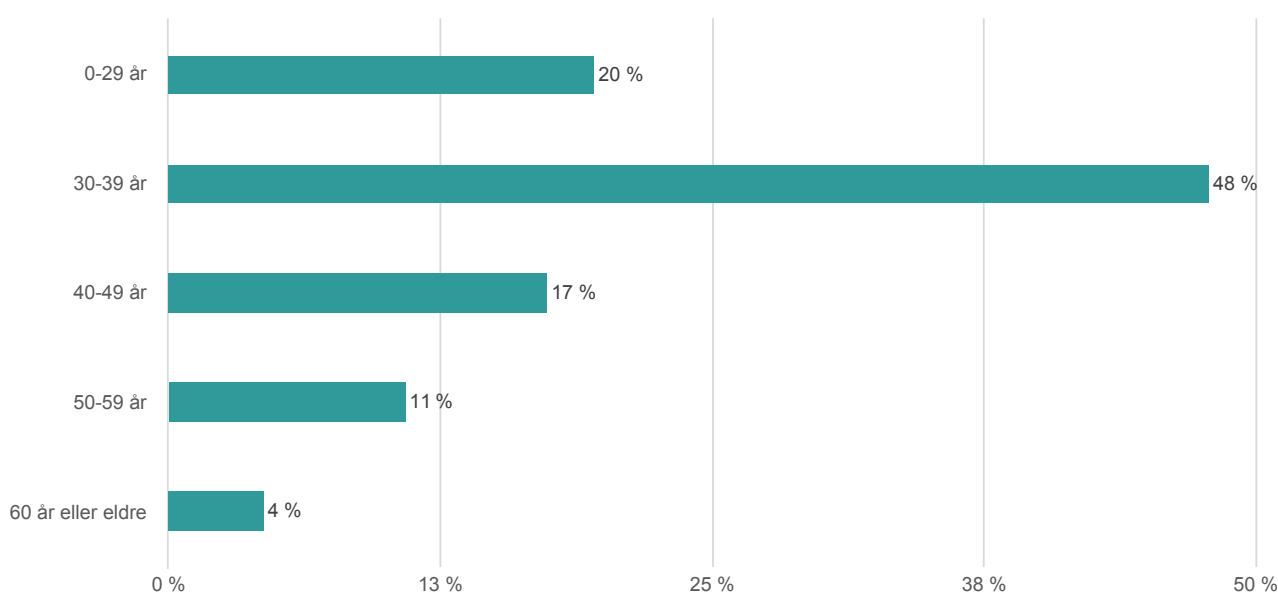
Ved oppstart hadde i gjennomsnitt 11% av deltakerne ingen uttalt kristen tro fra før og denne andelen øker til 16% blant kirkene som sier at fordelingen endrer seg. Vi har ikke noe sammenligningsgrunnlag, men det ville vært spennende å sammenligne andelen i denne gruppen med mer etablerte menigheter.

34% av deltakerne kommer fra andre menigheter i området. Vi kjenner ikke til hvilken motivasjon disse har hatt for å bli med i planting. Vi vet derimot at en stor andel av plantingene har oppstått utifra modernighet og med støtte fra denne. Dermed er det rimelig å tro at en del av deltakerne har blitt med fra modernighet for å bistå med planting.

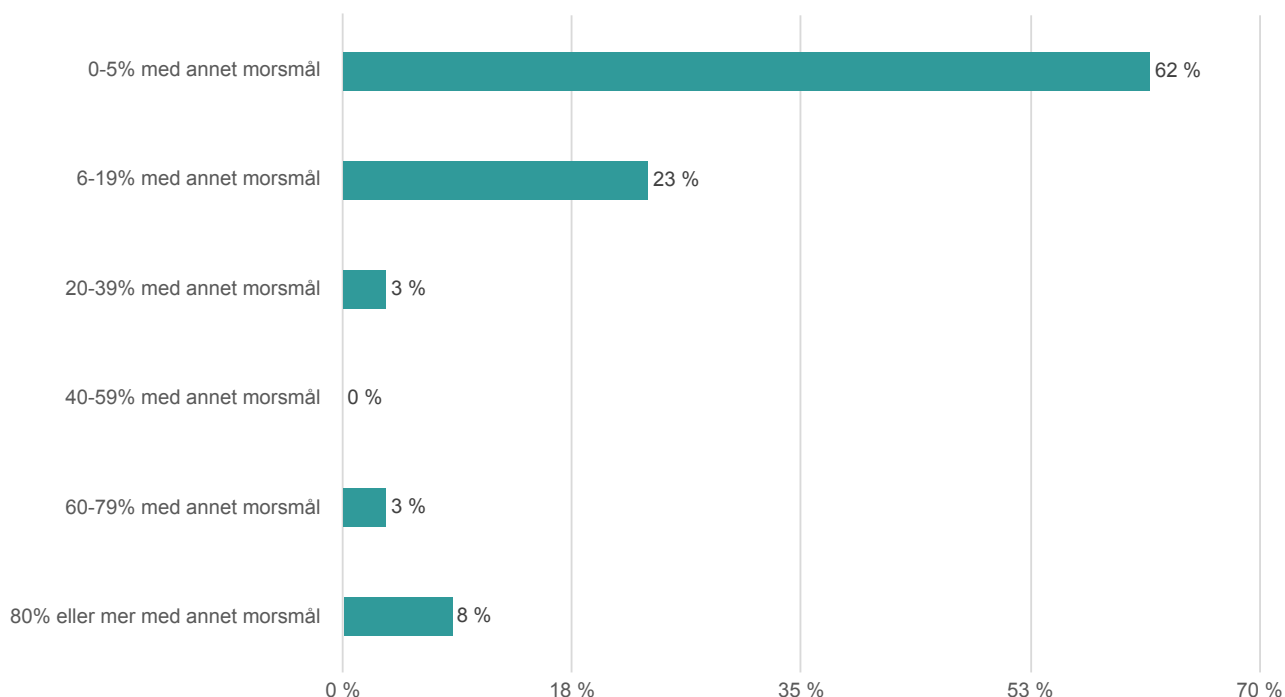
4.2.5 PLANTINGENE I DAG

ALDERSFORDELING BLANT PLANTINGENS DELTAKERE

Aldersfordelingen viser at cirka halvparten av de som deltar på gudstjenester er i alderen 30-39 år, og at gjennomsnittsalderen for kjernegruppen er 36 år.

ANDEL AV PLANTINGENES DELTAKERE MED ET ANNET MORSMÅL ENN NORSK

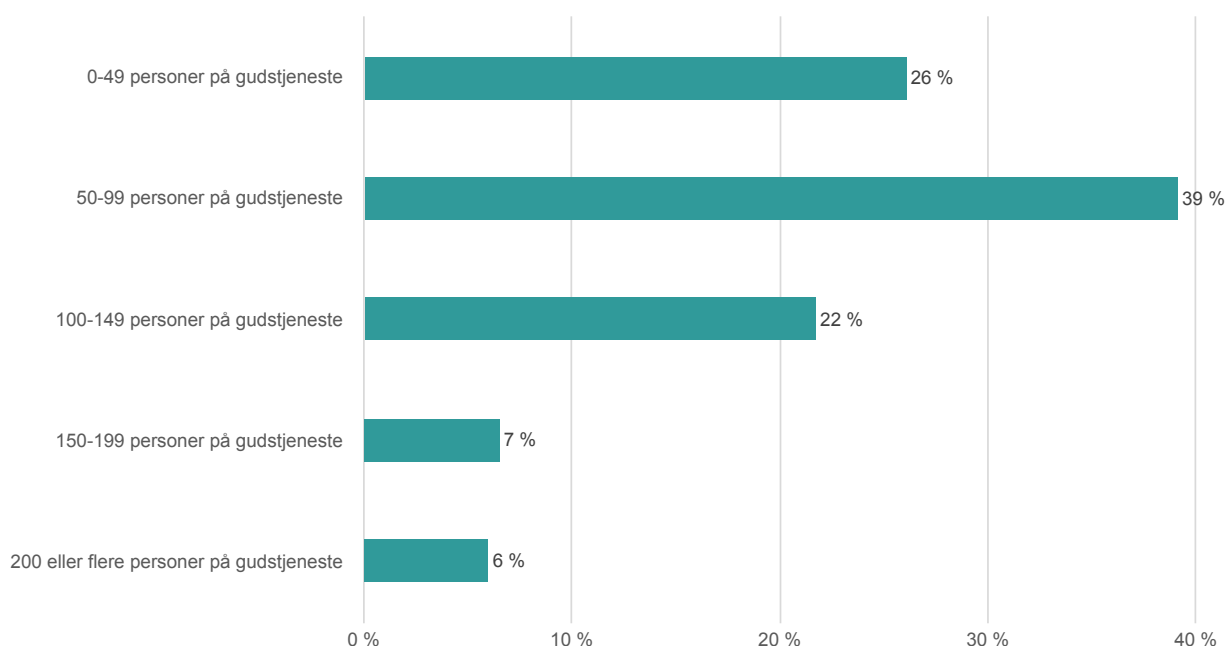

62% av respondentene oppgir at andelen med et annet morsmål enn norsk er 5% eller mindre. Dette vil si at seks av ti planter har ytterst få innvandrere eller flerkulturelle personer som en del av sitt gudstjenestefellesskap. Cirka én av ti av plantingene i undersøkelsen er en migrantmenighet (80% eller mer med et annet morsmål),¹⁴ mens 6% av plantingene

kan kategoriseres som flerkulturelle menigheter (menigheter hvor 20-79% av deltakerne har et annet morsmål enn norsk).

Videre har spørreundersøkelsen tatt for seg antallet besøkende på gudstjenestene/møtene (før Covid-19) og antall stemmeberettigede i plantingene.

GENNOMSNITTLIG GUDSTJENESTEDELTAELSE FØRSTE KVARTAL 2020 (FØR COVID-19)

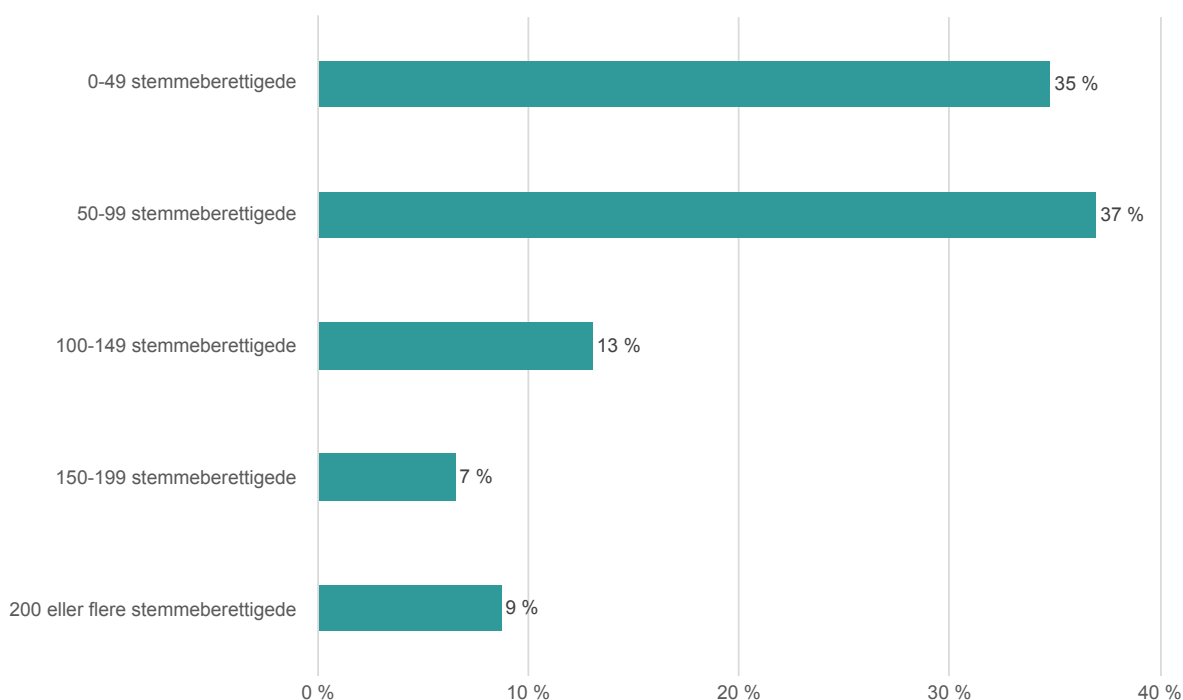
¹⁴Basert på oversiktene vi har mottatt fra de ulike sammenhengene anslår vi at cirka 15-20% av alle plantingene kan regnes som migrantmenigheter. Denne gruppen ser ut til å være noe underrepresentert i datasettet vårt, og representerer dermed en mulig skjevhet i undersøkelsen.

To av tre planter hadde under 100 personer på gudstjenestene/møtene sine, mens én av tre hadde flere enn 100 deltakere. Dette tallet stemmer ganske godt overens med antall stemmeberettigede i menighetene som tyder på at mange av gudstjenestedeltakerne også blir fullverdige medlemmer i

menighetene. Statistikken viser også at majoriteten av plantingene både har en gjennomsnittlig gudstjenestedeltakelse og antall stemmeberettigede på under 100 personer.¹⁵ Det er ingen tydelig sammenheng mellom alder på plantingene og gudstjenestedeltakelse.

ANTALL STEMMEBERETTIGEDE VED UTGANGEN AV 2020

REFLEKSJONER:

Gjennomsnittlig oppgir respondentene at 68% av plantingenes deltakere er under 40 år. Det tyder på at menighetsplanter har en yngre kjernegruppe sammenlignet med etablerte menigheter som ofte har en større andel eldre mennesker.

Statistikken virker å tale for at planter evner å engasjere yngre og unge voksne. Studier utført av Barna-group i USA har vist at studenter og unge voksne i en etableringsfase ofte forsvinner ut av menighetslivet.¹⁶ Det er positivt at planter klarer å tiltrekke seg denne gruppen mennesker i en kritisk fase av deres liv.

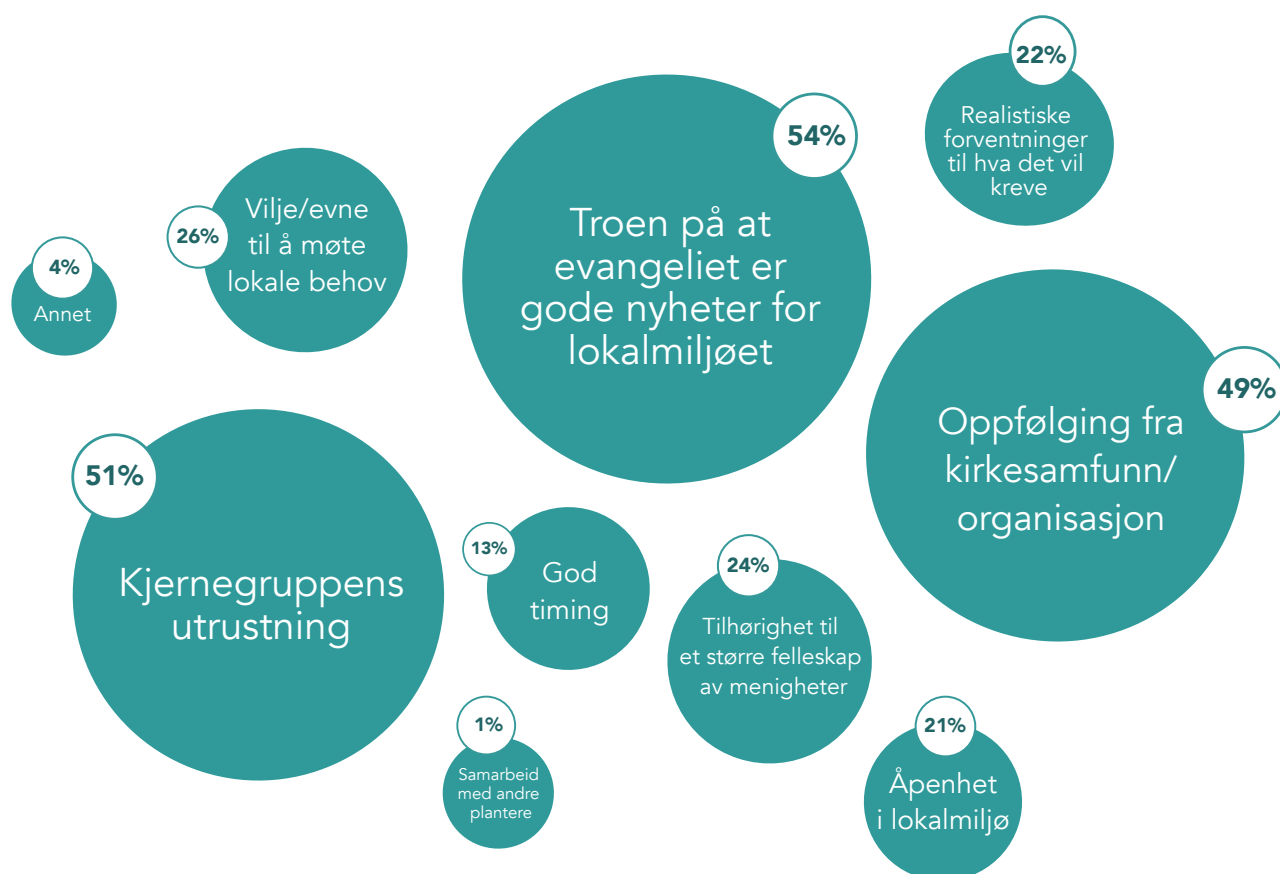
Norge er i økende grad et flerkulturelt samfunn, men dette gjenspeiler seg bare til en viss grad i denne undersøkelsen. Det kan være ulike faktorer til at over halvparten av plantingene har 5% eller færre med et annet morsmål enn norsk¹⁷. Det er tenkelig mer krevende å lede en menighet med stort etnisk og kulturelt mangfold. Sosialisering og samhold kan ofte være enklere i en kulturelt homogen gruppe. **Statistikken antyder at få menighetsplanter kan karakteriseres som flerkulturelle og at plantingene i stor grad reproducerer skillet mellom tradisjonelle norske forsamlinger og etniske migrantmenigheter.**¹⁸ Et naturlig spørsmål til videre samtale er om flerkulturelle menigheter er et mål i seg selv og hvilke forutsetninger som eventuelt ligger til grunn for å lykkes med å etablere slike forsamlinger i norsk sammenheng.

¹⁵65% av plantingene har under 100 deltakere på gudstjenestene sine. Selv om plantingene oppgir jevn vekst er det kun 36% av planter som vokser til å ha flere enn 100 gudstjenestedeltakere. Et studie av menighetsplanter i USA viser en liknende trend. Det kommer frem i denne studien at kirkeplanter i USA vanligvis ikke opplever å ha flere enn 100 gudstjenestedeltakere etter fire år. Leadership Network 2007: 2.

¹⁶David Kinnaman 2011.

4.2.6 FAKTORER FOR Å LYKKES

Årsaker til at en menighetsplanting lykkes kan være komplekse og sammensatte. Spørreundersøkelsen har likevel forsøkt å identifisere noen av faktorene som respondentene selv trekker frem som viktige for å lykkes. Det ble stilt spørsmål om hvilke menneskelige faktorer respondentene anså som viktigst for suksess med menighetsplanting:

Forklaring: Prosentfordeling for hvilke menneskelige egenskaper respondentene opplevde som viktigst for at plantingen lyktes, blant plantinger som er blitt etablert som menighet eller som fortsatt er i en etableringsfase.

¹⁷Migrantmenigheter ser ut til å være noe underrepresentert i datasettet, dette er en mulig skjevhet i undersøkelsen.

¹⁸Her vil vi særlig nevne Den katolske kirke som et unntak hvor enkeltmenigheter kan ha opptil 100 nasjonaliteter i samme forsamling. Slike menigheter har mest sannsynlig en erfaringskompetanse på flerkulturelt menighetsarbeid som er unikt i norsk sammenheng.

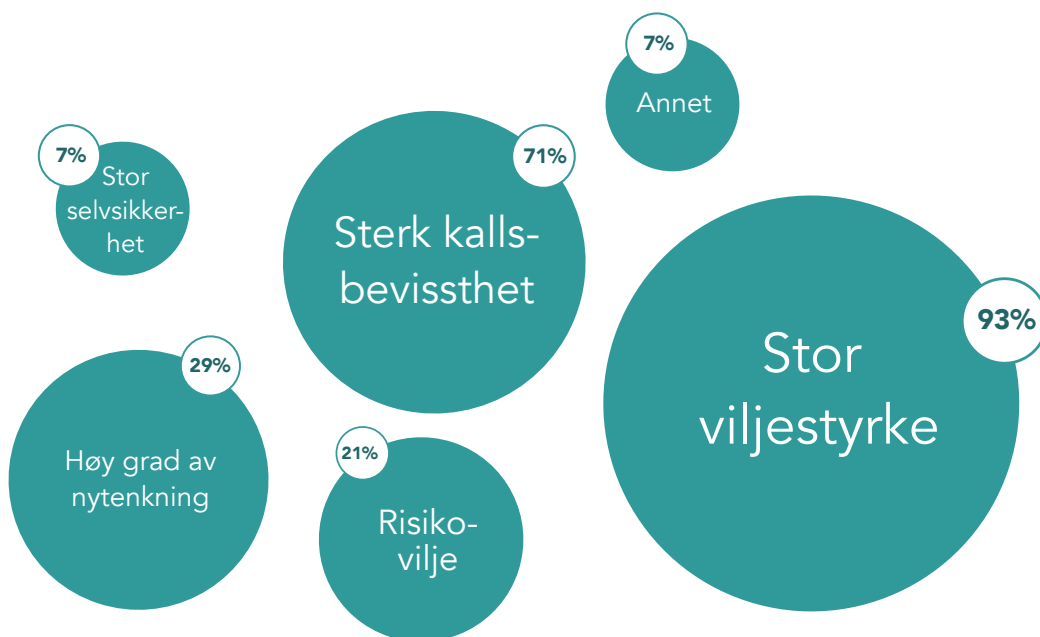
KJENNETEGN PÅ EN GOD KJERNEGRUPPE:¹⁹

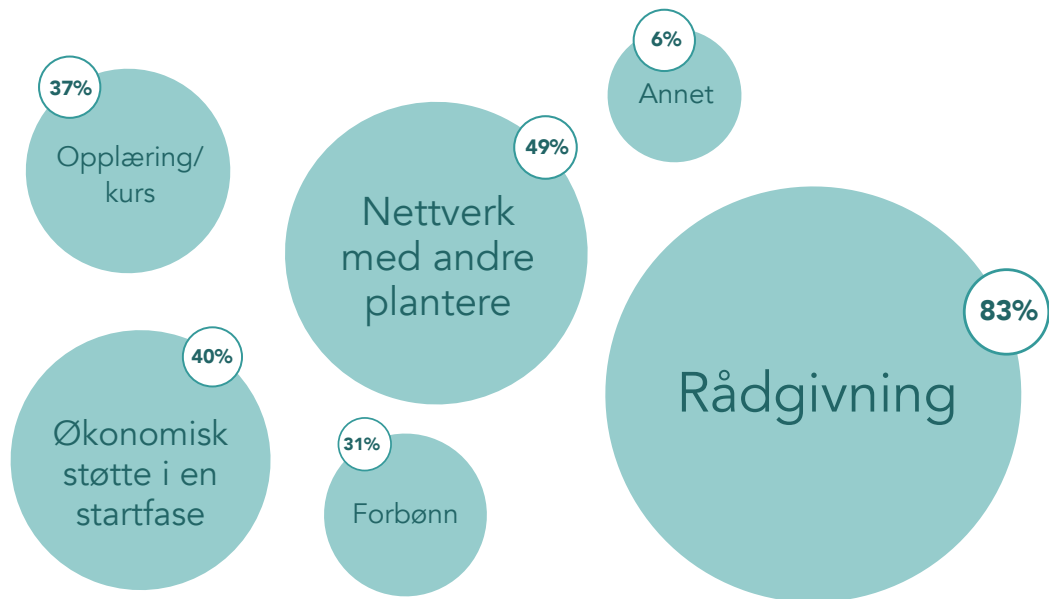
Forklaring: Oppgitte kjennetegn på en god kjernegruppe blant plantinger som er blitt etablert som menighet eller som fortsatt er i en etableringsfase og som svarte «kjernegruppens utrustning» som en viktig menneskelig faktor for å lykkes..

Komplimenterende gaver/evner (78%) og evne/vilje til å bygge relasjoner i lokalmiljøet (59%) kommer opp som de viktigste kjennetegnene på gode kjernegrupper. I tillegg trekkes driftighet frem av 51%. Med driftighet legger respondentene vekt på viljestyrke og kallsbevissthet.

KJENNETEGN PÅ DRIFTIGHET

OPPFØLGING FRA KIRKESAMFUNN/ORGANISASJON:

Forklaring: Hva slags oppfølging fra kirkesamfunn/organisasjon plantingene opplevde som særlig viktig.

Blant dem som oppgav "oppfølging fra kirkesamfunnet" blant viktigste faktorer for å lykkes nevner hele 83% rådgivning fra sin sammenheng som særlig viktig. I tillegg trekker én av to respondenter frem nettverk med andre menighetsplantere som et viktig bidrag fra sin sammenheng.

FAKTORER FOR Å LYKKES - RESPONDENTENES EGNE BESKRIVELSER:

«STABILITET I KJERNE-GRUPPEN OG DEDIKERTE LEDERE. STORT SPEKTER AV NÅDEGAVER OG KOMPETANSE I FORSAMLINGEN. TROFASTE MEDLEMMER.»

«SOLID START-TEAM MED OVERGITTE ENKELTMENNESKER.»

«STABILT LEDERSKAP OVER TID.»

«VI HADDE
KLARE MÅL,
SOM IKKJE VAR
FOR
OMFATTENDE.
DET GAV OSS
EN KLAR RET-
NING.»

«EN MODERMENIGHET
MED ET GODT RYKTE,
SOM STILTE SEG BAK
SATSINGEN.»

«DET AT KIRKESAMFUNNET SENDTE PRESTER SOM HOLDT
GUDSTJENESTER PÅ STEDET ALLEREDE FØR DET VAR NOEN
«PLANTE» I EGENTLIG BETYDNING, GJORDE AT EN GRUNNVOLL
BLE LAGT. DENNE KUNNE VI DA BYGGE VIDERE PÅ NÅR PLANTEN
STARTET FOR ALVOR (MED LOKAL LØNNET PREST,
EGET ELDSTERÅD OSV.). DET VIKTIGSTE VAR LIKEVEL AT
EVANGELIET BLE FORKYNT SANT OG RETT.»

«EN FAKTOR AT STAFETT-
VEKSLINGEN FRA FØRSTE
LEDER (PIONEEREN) TIL
NESTE IKKE VAR GOD.»

«EN GOD MIKS
AV KONTINUITET
OG NYE MEDAR-
BEIDERE, OG AT
DET BLE SKAPT
EN STERK LAG-
FØLELSE.»

REFLEKSJONER:

Plantingene som er etablert som menigheter eller fortsatt er i en etableringsfase trekker ikke frem erfaring fra tidligere planting som en viktig årsak for å lykkes.²⁰ Samtidig oppfatter ledere for nedlagte plantinger at manglende erfaring var en avgjørende årsak til at kjernegruppen ikke hadde tilstrekkelig utrustning for å lykkes med planting.

Respondentene trekker i liten grad frem viktigheten av nytenkning eller vilje til å ta risiko når de skal beskrive driftighet. Det er tenkelig at menighetsplanting i seg selv er en form for nytenkning og risiko og at det derfor er andre egenskaper som er viktige for kjernegruppen. Sterk kallsbevissthet og stor viljestyrke trekkes frem som viktige sider ved driftighet. Menighetsplantere møter ofte på utfordringer underveis, og svarene tyder på at evnen til å stå på selv når det er motgang er viktigere enn evnen til å være nytenkende.

HVILKET RÅD VILLE DU GITT DEG SELV?

Til slutt ble respondentene bedt om å skrive hvilket råd de ville gitt seg selv som fersk menighetsplanter med den erfaringen de har opparbeidet seg i dag. Her er noen gjennomgående råd:

«TA IMOT RÅD OG
VEILEDNING, HA EN FAST
VEILEDER. DELTA PÅ M4.
GI GODT ROM FOR BØNN.»

«ETABLER EN GOD
OG SOLID KJERNEGRUPPE,
MED MENNESKER SOM VIL
BÆRE ANSVAR OG HAR
HANDLINGSKRAFT.»

«DET VIKTIGSTE ER
IKKE FARTEN, MEN
AT RETNINGEN ER
RIKTIG.»

«VÆR TÅLMODIG.
UNNGÅ Å HANDLE I AFFEKT
ELLER FORVIRRING.»

«PASS PÅ Å HA MED
DEG ET GODT TEAM!
SOM ER OVERGITT TIL
OPPGAVEN!»

²⁰Det er ikke hentet inn tall for hvor mange som har tidligere erfaring med menighetsplanting, men basert på samtaler med kirkeledere er det grunn til å tro at kun et fåtall av planterne etablerer flere menigheter.

5.

**Hvor bør det
plantes de neste
årene?**

I Norge er 76% av befolkningen medlem i et kristent trossamfunn,²¹ mens 3-4% av befolkningen går jevnlig til gudstjeneste.²² Ingen kommuner eller storbyer i Norge har et overskudd av menigheter sammenlignet med befolkningstallet. Behovene er overveldende. Hvordan skal ressursene prioriteres?

Det er ulike måter nærme seg problemstillingen. Den norske kirke legger vekt på bred geografisk tilstedeværelse og har menigheter i alle landets kommuner. Bør Sendt-nettverket følge en lignende modell? Eller bør Sendt-nettverket fokusere på befolkningstette områder og områder hvor befolkningsveksten er størst?

En annen tilnærming er å spørre hvor det er størst sjans for at planter vil lykkes med etableringen og vokse over tid. Majoriteten av plantingene de siste 15 årene har skjedd i områder med befolkningsvekst og hvor det allerede finnes andre menigheter. Det gir grunnlag for det vi kan kalle en "klyngetenkning". I denne rapporten har vi sett at planter som skjer i nærheten av andre kirker ser ut til å ha bedre forutsetninger for vekst og at denne veksten i relativt liten grad ser ut til å skje på bekostning av eksisterende menigheter (cirka 30% kommer fra andre kirker i nærheten, en andel som også gjelder for planter med lavere tetthet av kirker).

Flere sammenhenger bruker begrepet "reproduserende menigheter" som en del av sin strategi for menighetsplanting. En slik strategi tar innover seg at de aller fleste planter skjer basert på lokale initiativ. 40% av plantingene de siste 15 årene har oppstått ut fra eksisterende menighet. De fleste av disse planter i nærheten av modernemenighet og opplever dessuten støtte til å plante fra modernemenigheten. Initiativ som kommer direkte fra organisasjon/kirkesamfunn er sjeldnere (15% av plantingene har en slik opprinnelse).

Hvilken rolle kan og bør organisasjonene/kirkesamfunnene ta? Resultatene i denne rapporten tilsier at sammenhengene har bedre forutsetninger for å identifisere planter og støtte opp om lokale initiativ med ekspertise og økonomiske ressurser, enn å initiere planter sentralt.

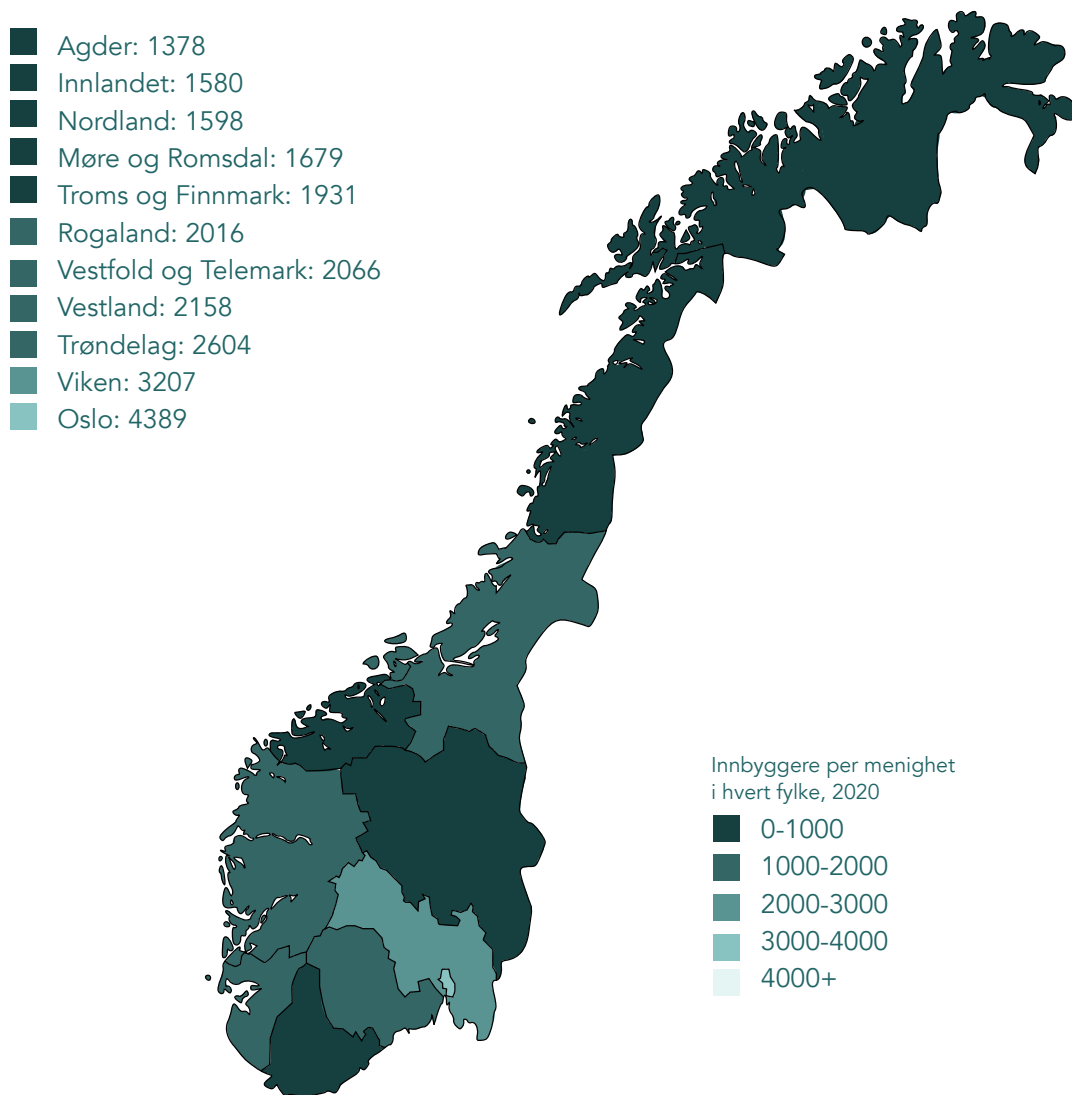
Under beskriver vi hvilke områder i Norge som har størst behov med utgangspunkt i befolkningstall og befolkningsutvikling. Vi har sammenlignet de ulike fylkene, et utvalg storbyer m/bydeler og enkelte kommuner innenfor hvert fylke. Vi bruker tetthet av kirker (antall innbyggere per menighet) som et måltall for å vurdere den kirkelige tilstedeværelsen i et område. Et slikt måltall behandler alle kirker likt og tar dermed ikke høyde for at det er forskjellig størrelse på menighetene.

²¹<https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/faktaside/religion>

²²<https://www.dagen.no/Nyheter/2019-11-27/Slik-har-vi-kartlagt-Kristen-Norge-824730.html>

5.1 FYLKER & KOMMUNER

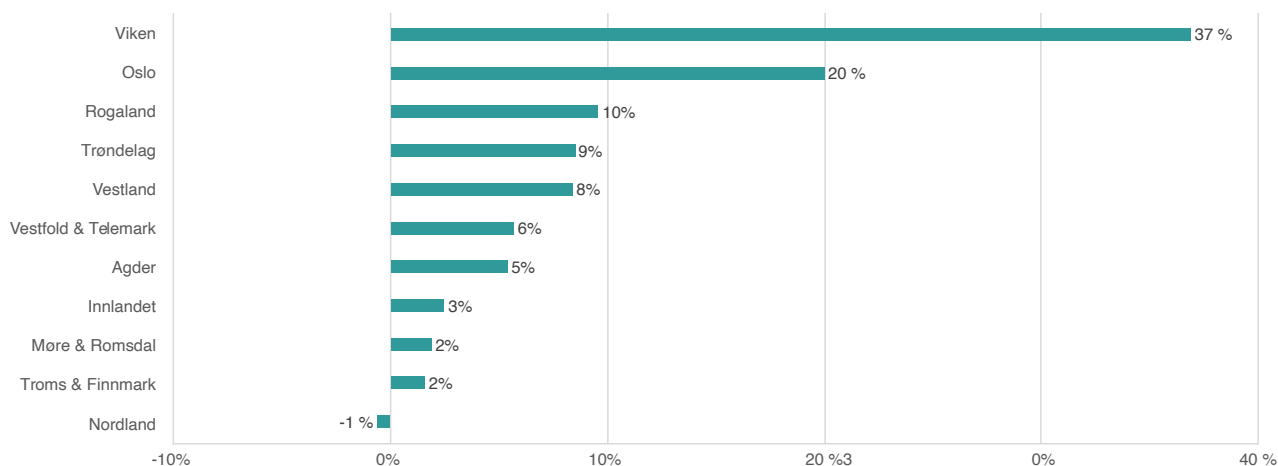
Når vi skal vurdere hvilke fylker som har størst behov for planting er det naturlig å se innbyggertallet i sammenheng med antall kirker som finnes i dag. I mange tilfeller vil det være stor variasjon innad i fylket, men ved å dele innbyggertallet i fylket på antall menigheter får vi likevel en indikasjon på kirketettheten:

Kartet viser at Oslo og Viken har klart flest innbyggere sammenlignet med antall menigheter, etterfulgt av Trøndelag og Vestland, mens Agder er på motsatt side av skalaen med flest menigheter sammenlignet med innbyggertallet. Dersom vi sammenligner Oslo og Agder ser vi at Agder har tre ganger så mange menigheter som Oslo, sammenliknet med innbyggertallet.

Befolkningsvekst i de ulike fylkene er en annen tilnærming for å vurdere hvor det er størst behov for planting de neste årene. Tabellen under viser hvor veksten de neste 10 årene forventes å skje:

FORDELING AV VEKST FREM TIL 2030

Forklaring: SSB sine prognoser for samlet befolkningsvekst 2020 - 2030 fordelt på fylker

SSB forventer en vekst på omtrent 260 000 mennesker de neste ti årene. I likhet med historisk vekst fra 2005-2020, ser vi at nesten 60% av all denne veksten vil foregå i Oslo og Viken.

På et nasjonalt plan, for å sikte mot en gjennomsnittlig kirketetthet på 2000 innbyggere per menighet, må det plantes 128 nye menigheter i Norge de neste 10 årene. For å oppnå tilsvarende kirketetthet i regionene Oslo og Viken, trengs det totalt 1000 menigheter i regionen i 2030, nesten en doubling av dagens 547 menigheter.

Hvis vi bryter tallene ned på et litt mer overkommelig nivå trengs det ca. 40 nye menigheter i Oslo og Viken de neste 10 årene, bare for å holde tritt med befolkningsveksten. Dersom det er ønskelig å øke kirketettheten til 3000 innbyggere per menighet er det behov for ca. 150 nye menigheter i perioden. Til sammenligning ble det etablert 73 nye menigheter i Oslo og Viken fra 2005 til 2020.

Generelt om kommuner

Etter kommunesammenslåingen er det 356 kommuner i Norge. Per dags dato er det minst én kirke i hver eneste kommune. Det finnes 71 kommuner som kun har én menighet, medianen i Norge er fire menigheter per kommune, mens gjennomsnittet er syv menigheter per kommune. Sammenhengene, minus Den norske kirke, er i dag til stede i over 65 % av alle Norges kommuner. Den norske kirke er den eneste sammenhengen som er til stede i alle landets kommuner og er alene som kirkesamfunn i

121 norske kommuner.

På en generell basis kommer det frem at kommuner med høy befolkning i snitt har lavere kirketetthet enn de mindre kommunene. 13 av kommunene med lavest kirketetthet er i Viken eller Oslo. Dette kan være en grunn til å fokusere planting i disse områdene, mens det samtidig må tas i betraktning at det muligens er flere mennesker som går i hver enkelt menighet i denne regionen. Statistikken viser óg at andre sammenhenger enn Den norske kirke er mer til stede i kommuner med høyere befolkning, og tendenserer til å "klynge" der de har menigheter fra før av.

I en nasjonal rapport som denne er det også naturlig å se nærmere på de ulike fylkene og presentere noen lokale nøkkelfunn for hvert fylke.

Troms og Finnmark

Troms og Finnmark skiller seg ut som fylke grunnet et svært stort areal, og relativt lav befolkningstetthet. Utfordringen her er at mange vil ha en vesentlig lengre avstand å reise til nærmeste menighet enn i andre fylker med tilsvarende kirketetthet. I Alta og Bardu er det over 4000 innbyggere per menighet, og i Sørreisa er det over 3400. Verdt å merke her er at Tromsø kommune, med en befolkning på nesten 80 000 mennesker, har omtrent 3000 innbyggere per menighet, noe som er vesentlig bedre enn både Trondheim, Oslo og Bergen.

I Troms og Finnmark er kommunene mer spredt ut

over geografiske områder, og dette er fylket hvor vi finner flest kommuner med kun én menighet. Noen kommuner som skiller seg ut med høy kirketetthet er mindre befolkede kommuner som Hasvik og Tjeldsund hvor innbyggere per menighet er hhv. 500 og 600. Enkelte større kommuner som Vardø, Nordkapp, Vadsø og spesielt Lebesby har også god kirketetthet, hvor snittet er på omtrent 1000 innbyggere per menighet.

Nordland

Nordland er det eneste fylket i Norge med en negativ forventet vekst de neste 10 årene. I et nasjonalt perspektiv kommer Nordland godt ut på kirketetthet, med et snitt på 1598 innbyggere per menighet. Det gode tallet skyldes i stor grad mange mindre kommuner med under 1000 innbyggere som har minst én menighet. Meløy skiller seg ut ved at den har et relativt høyt innbyggertall, men likevel en kirketetthet på under 1000 innbyggere per menighet.

Når fylket brytes ned på kommunenivå kommer det også frem at større byer som Bodø, Sortland og Rana har den laveste kirketettheten i fylket. Det er likevel verdt å nevne at Bodø, som kommer dårligst ut i Nordland med 2909 innbyggere per menighet er vesentlig bedre enn mange andre byer i Norge.

Trøndelag

I Trøndelag ser vi samme tendenser som i andre deler av landet: kommunene med høy befolkning har lavere kirketetthet. Noen eksempler på dette er Malvik, Trondheim, Stjørdal og Ørland, som alle har over 4000 innbyggere per menighet. Verdal og Melhus har også et snitt på over 2700. Malvik er en av de kommunene i Norge som kommer dårligst ut på kirketetthet, med 7074 innbyggere per menighet. Her må det tas med i betraktning at det er nabokommunen til Trondheim, og derfor er det sannsynlig at mange innbyggere er tilknyttet menigheter i Trondheim.

Både Levanger og Namsos er imidlertid store kommuner, med hhv 20000 og 15000 innbyggere, som begge har høy kirketetthet - 1550 og 1400 innbyggere per menighet. Dette er vesentlig bedre enn mange andre kommuner med like befolkningstall.

Innlandet

Innlandet er fylket som kommer nest best ut på kirketetthet - kun bak Agder. Vi ser et lignende mønster som på nasjonalt plan, hvor de fleste høyt befolkede

kommuner kommer svakt ut på kirketetthet. Eksempler på dette er Vestre Toten, Elverum, Stange, Ringsaker, Østre Toten og Kongsvinger.

Samtidig har Hamar med sine 31369 innbyggere, hele 17 menigheter - og en kirketetthet på 1845 innbyggere per menighet. På tross av å være i de øverste 10 prosentene med hensyn til populasjon, har Hamar altså en høyere kirketetthet enn det nasjonale snittet på 2363 innbyggere per menighet.

Vestland

Vestland består av 43 kommuner, kun bak Innlandet i antall. Det er også landets tredje mest folkerike fylke med 636531 innbyggere, hvor Bergen kommune alene utgjør 44%. Fylket har også god kirketetthet - hele 37% av kommunene har færre enn 1000 innbyggere per menighet.

Det er samtidig fire kommuner i Vestland som har mer enn 3000 innbyggere per menighet: Bergen, Bjørnafjorden, Askøy og Askvoll.

Et overordnet bilde viser at Vestland nesten har like stor befolkning som Oslo - 630 000 mot 690 000, men 48% flere menigheter. Dette kommer også frem i kartet under fylker, hvor Vestland har omtrent dobbelt så høy kirketetthet.

Møre og Romsdal

Møre og Romsdal følger et relativt likt mønster som flere andre fylker, hvor kommuner med høyt innbyggertall har noe lavere kirketetthet enn resten. Fylket er likevel i det øverste sjiktet når det gjelder kirketetthet.

Overraskende nok kommer de mest befolkede kommunene som Kristiansund, Ørsta, Ålesund og Molde godt ut i kirketetthet. Blant disse kommunene er snittet rundt 2000 innbyggere per menighet, litt bedre enn nasjonalt gjennomsnitt.

Ålesund har en befolkning på 66258, noe som plasserer den blant de 15 mest befolkede kommunene i landet. Kirketettheten for Ålesund er derimot vesentlig bedre enn de andre kommunene i denne kategorien, da Ålesund har 1893 innbyggere per menighet.

Vestfold og Telemark

Vestfold og Telemarks befolkning tilsvarer 420000 mennesker, som er median blant alle fylkene i Norge. Fylket vokser mest i bykommunene, som er en del av arbeidsmarkedsregioner.²³

Den gjennomsnittlige kirketettheten for fylket er 2066 innbyggere per menighet. Flere av de største kommunene, f.eks. Tønsberg, Skien, Horten, Larvik og Porsgrunn har 2-3000 innbyggere per menighet, mens Færder, Holmestrand og Sandefjord, kommer dårligere ut med mer enn 3000 innbyggere per menighet. Samtlige av disse kommunene er sentrert i samme område i fylket.

Mindre befolkede kommuner som Drangedal, Kvite-seid, Fyresdal, Vinje og andre har en god kirketetthet med under 1000 innbyggere per menighet. Videre har også middels store byer Notodden, Bamble og Kragerø med mellom 10000 og 12000 innbyggere, en god kirketetthet med under 1500 innbyggere per menighet.

Agder

Agder er fylket med høyest kirketetthet på kun 1372 innbyggere per menighet. Alle kommunene i fylket har også en kirketetthet som er høyere enn landsgjennomsnittet. Lyngdal skiller seg særlig positivt ut blant de større kommunene. Med en befolkning på 10 365 mennesker, og hele 13 menigheter, tilsvarer kirketettheten 797 innbyggere per menighet.

De fem kommunene som kommer svakest ut i Agder er kommunene Kristiansand, Froland, Arendal, Lillesand og Vennesla, som alle har 1600-2000 innbyggere per menighet. Disse kommunene utgjør over 60% av all befolkning i Agder, men innehar til gjengjeld 'kun' 43% av fylkets menigheter.

Viken

Viken har høyest populasjon av alle Norges fylker, og derfor også mange av landets høyest befolkede kommuner. Hele 40% av de mest 20 befolkede kommunene i Norge ligger i Viken. Viken har en gjennomsnittlig kirketetthet på 3207 innbyggere per menighet.

Det er flere høyt befolkede kommuner som bidrar til å trekke ned kirketettheten, blant annet Lørenskog, Bærum og Lillestrøm, som alle har en svært dårlig kirketetthet, tilsvarende over 5000 innbyggere per menighet. Nittedal, Hole, Lier og Rælingen har også

svært dårlige kirketetthet; alle befinner seg mellom 6-7000 innbyggere per menighet. Andre kommuner som faller innenfor samme befolkningskategori, men med litt bedre kirketetthet, er Ullensaker, Moss, Fredrikstad og Drammen, hvor gjennomsnittet ligger på mellom 3-4000 innbyggere per menighet.

Det er samtidig flere høyt befolkede kommuner som også har høy kirketetthet, som f.eks. Sarpsborg, Kongsberg, Halden, Ringerike og Indre Østfold. Innbyggertallene varierer fra 27000-570000, som plasserer dem blant de 10% mest befolkede kommunene i Norge. Blant disse er det noe varierende kirketetthet; Sarpsborg har 2350 innbyggere per menighet, mens Kongsberg, Halden, Ringerike og Indre Østfold er mellom 1650-2000, vesentlig bedre enn nasjonalt og Vikens eget gjennomsnitt

Rogaland

Rogaland har svært stor spredning i innbyggertall i kommunene, hvor Stavanger og Sandnes alene utgjør 45% av fylkets befolkning. De er også blant kommunene med svakest kirketetthet i fylket med 2200-2300 innbyggere per menighet.

Kommunene Sola og Tysvær kommer dårligst ut i Rogaland med en kirketetthet på hhv. 4526 og 3688 innbyggere per menighet. Selv om disse er nabokommuner til hhv. Stavanger og Haugesund er det verdt å vurdere behovet for flere menigheter i årene fremover.

Karmøy er kjent som en kommune med mange menigheter og skiller seg positivt ut: med en befolkning på 42000 mennesker, og hele 25 menigheter, er kirketettheten 1687 innbyggere per menighet. Videre, har Hå, Klepp, Gjesdal og Egersund svært god kirketetthet, på mellom 1100-1550 innbyggere per menighet, på tross av populasjoner på 12000-20000.

Oslo

Oslo blir ikke kommentert spesifikt her, da den blir omtalt under storbyer i neste kapittel.

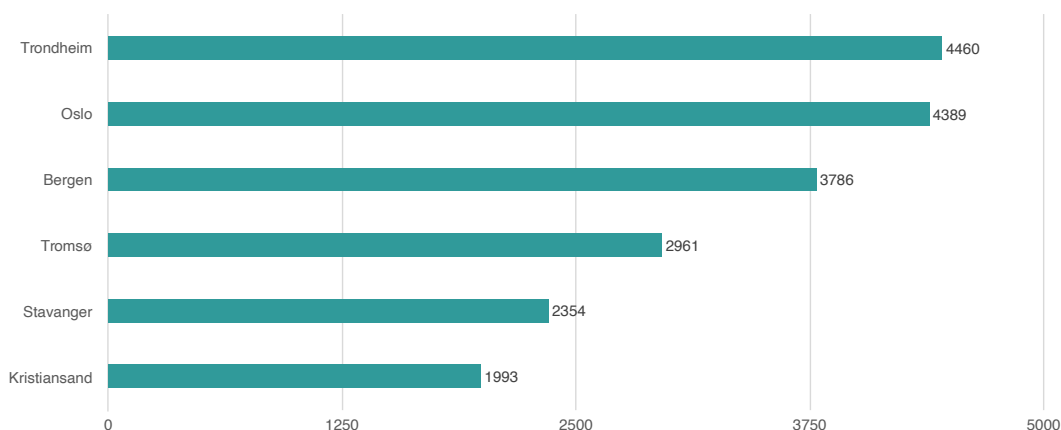
²³Bo- og arbeidsmarkedsregioner (BA-regioner) er en inndeling av Norge i 159 funksjonelle regioner. Bo- og arbeidsmarkedsregioner benyttes i ulike økonomiske analyser der det er behov for funksjonelle regioner på et nivå mellom kommuner og fylker. Les mer om BA-regioner her: https://www.regjeringen.no/contentassets/735944a205424d14afef809bc039d76b/inndeling_ba-regioner_2020.pdf

5.2 STORBYER

Under følger en gjennomgang av bydelene i et utvalg norske storbyer.²⁴ Er kirken jevnt tilstede i alle bydeler eller er det store forskjeller? Fra et diakonalt perspektiv er det dessuten interessant å se på kirkens tilstedeværelse i bydeler med særlige sosiale utfordringer. Vi har derfor sett nærmere på andelen barn

som vokser opp i lavinntektsfamilier (EU-60). Det flerkulturelle Norge er også et perspektiv som det har vært viktig å belyse. Vi har derfor sett nærmere på andelen innvandrere i de ulike bydelene.

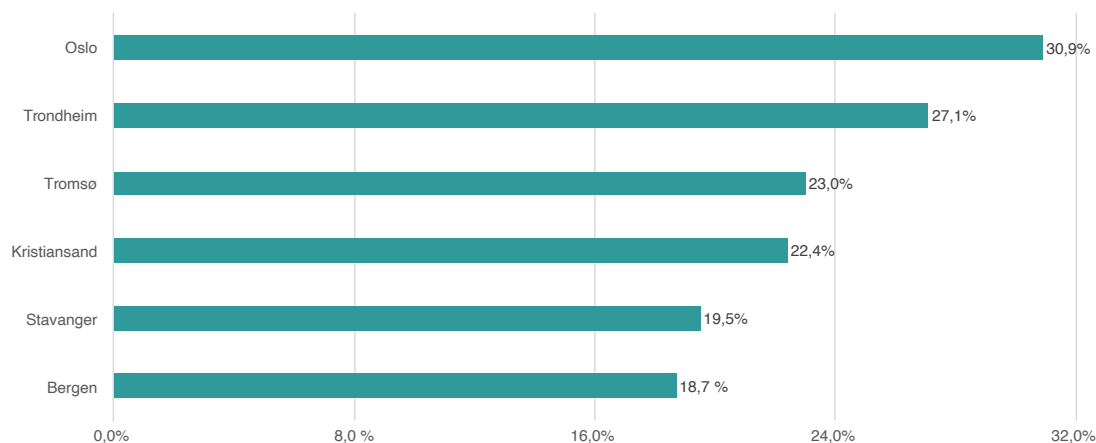
INNBYGGERE PER MENIGHET STORBYER

Forklaring: befolkning per menighet norske storbyer, 2020

Det er ganske stort sprik i kirketettheten i norske storbyer, hvor Kristiansand og Stavanger har nesten dobbelt så høy kirketetthet som Oslo og Trondheim. Samtidig har både Oslo og Trondheim hatt høyest prosentvis befolkningsvekst siden 2005 og det vil kreve svært aktiv menighetsplanting for å øke kirketettheten i disse storbyene i årene fremover.

BEFOLKNINGSVEKST 2005-2020 STORBYER

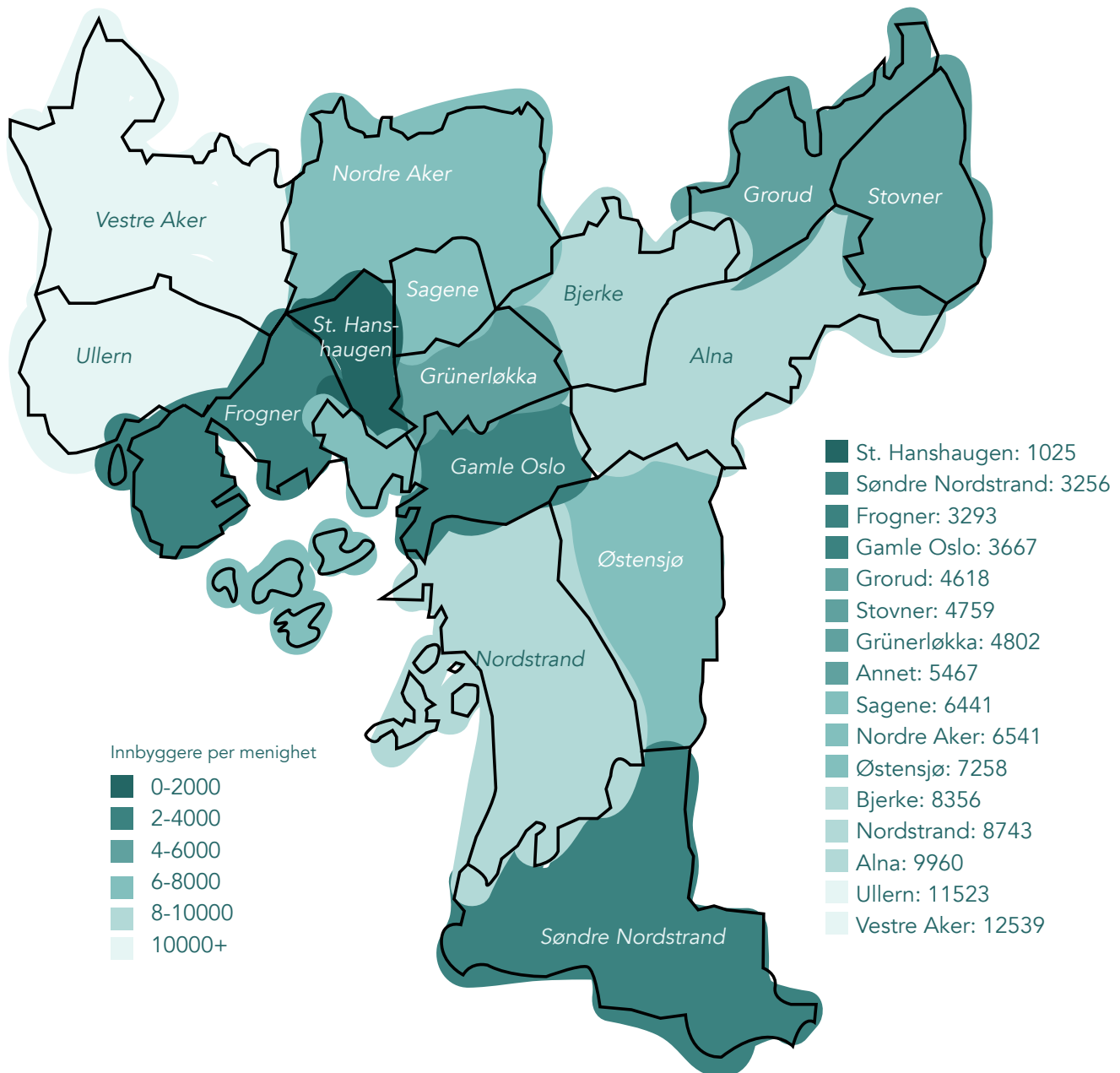

Forklaring: befolkningsvekst i prosent 2005-2020 for storbyer

²⁴ Befolkningsstatistikk er hentet fra SSB sine nettsider. Vi har ikke oversikt over hvor mange som tilhører en kirke som ligger i en annen bydel enn der de bor. Det er grunn til å tro at dette i særlig grad er relevant når vi ser på kirkene i sentrumsnære bydeler.

5.2.1 OSLO

INNBYGGERE PER MENIGHET MELLOM BYDELER I OSLO

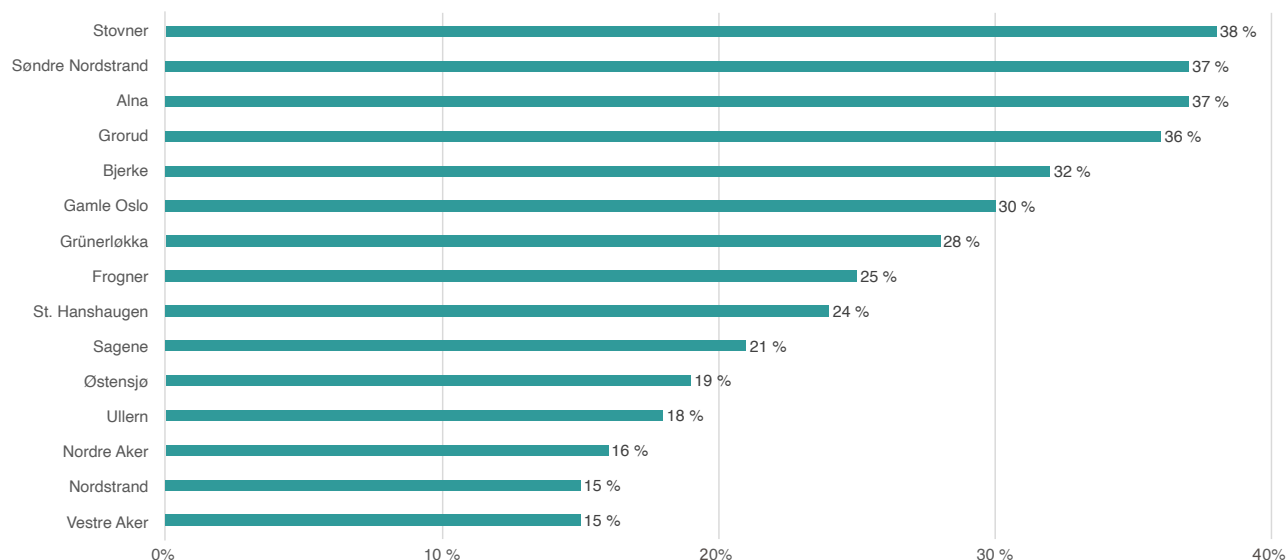

Som oversikten over viser, er det betydelig sprik i antall mennesker per menighet i de ulike bydelene. Merk at bydelene mest sentralt i Oslo, som St. Hanshaugen, Gamle Oslo, Frogner og Grünerløkka i gjennomsnitt har flere menigheter og sannsynligvis tiltrekker seg innbyggere også fra andre bydel.

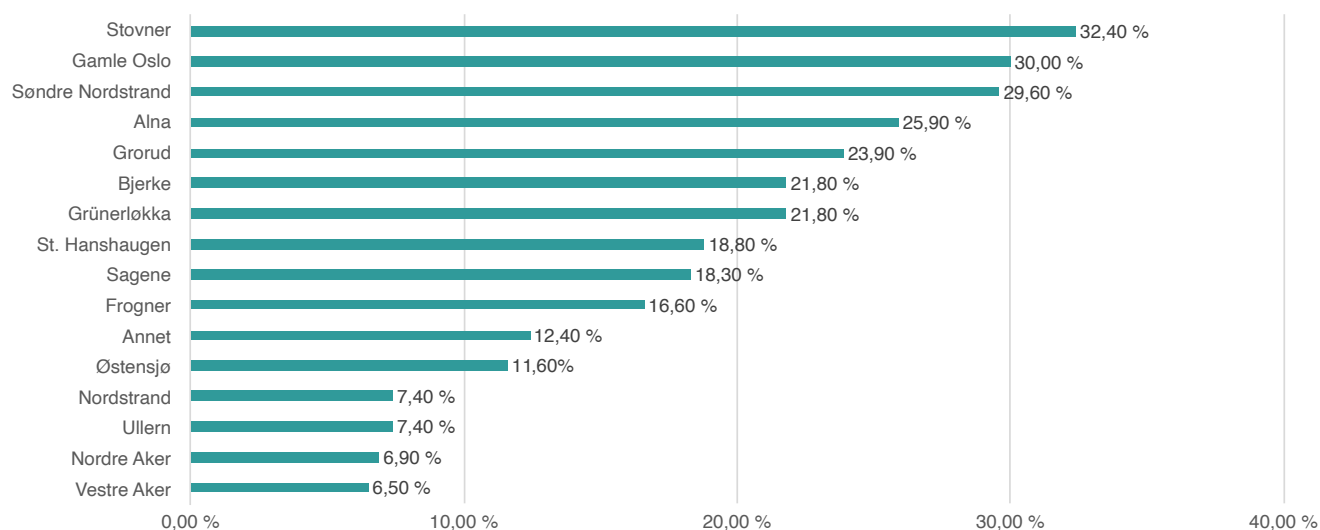

KIRKENES TILSTEDEVÆRELSE I BYDELENE, SAMMENLIKNET MED INNVANDRING OG LAVINNTEKTSFAMILIER

ANDEL INNVANDRERE I OSLO

ANDEL BARN I LAVINNTEKTSHUSHOLDNINGER

REFLEKSJONER OM OSLO:

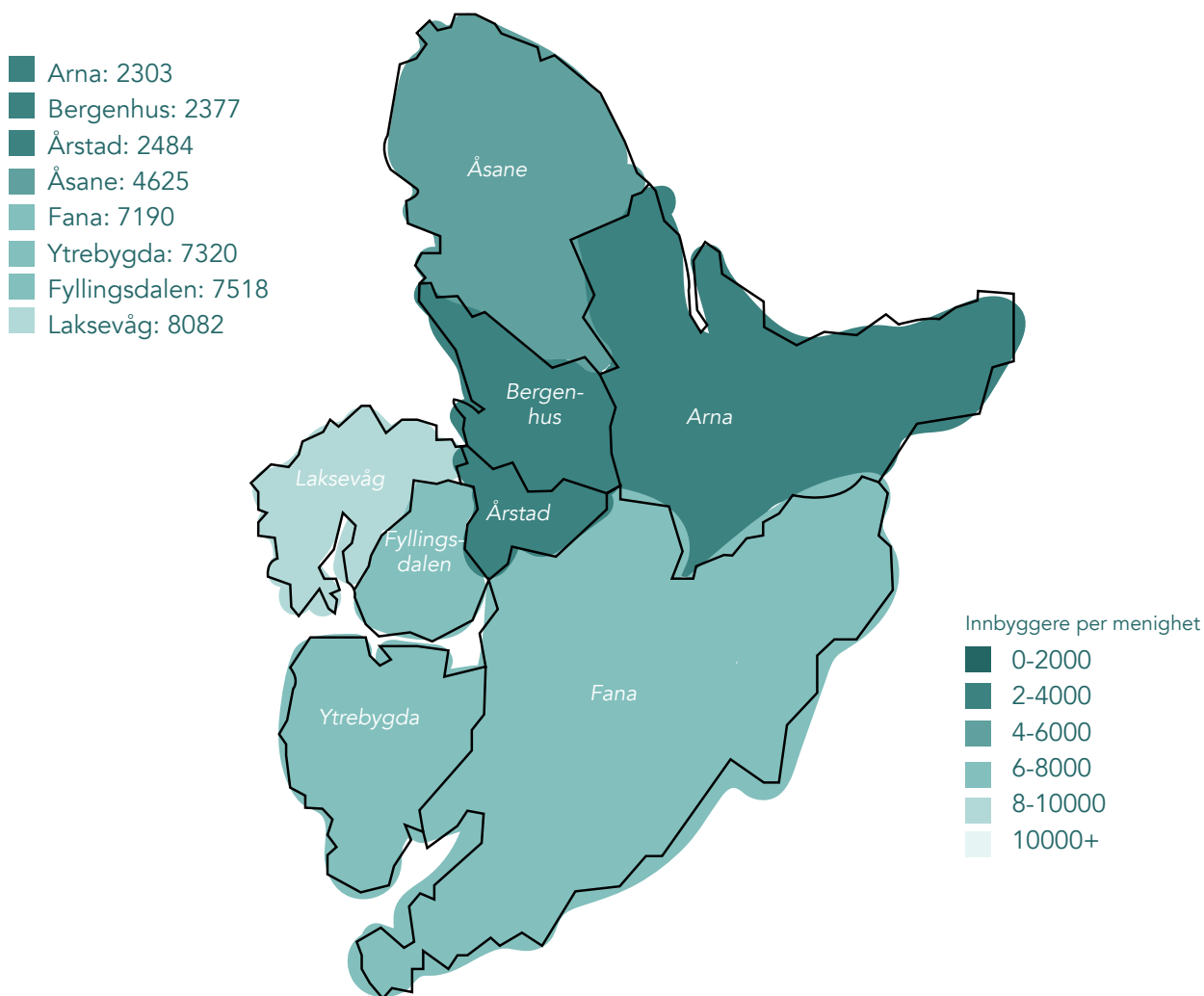
Alna og Bjerke skiller seg ut med lav kirketetthet, høy andel innvandrere og høy andel barn i lavinntektsfamilier. Her har kirkene i Oslo en utfordring for å utjevne sin tilstedeværelse.

Flere bydeler med høy grad av barnefattigdom og høy andel innvandrere er relativt godt representert med kirker. Eks.: Søndre Nordstrand, Gamle Oslo, Grorud og Stovner. Det kan være interessant å se hvordan disse kirkene møter behovene i sitt nærmiljø.

Det er interessant å se at kirkene er mindre representert i bydeler med liten barnefattigdom og lav andel innvandrere. Eks: Vestre Aker, Ullern og Nordstrand har alle relativt lav andel kirker sammenlignet med innbyggertallet, og tilsvarende lav andel innvandrere og barn som vokser opp i lavinntektsfamilier. Det er vanskelig å si hva som er årsaken til dette.

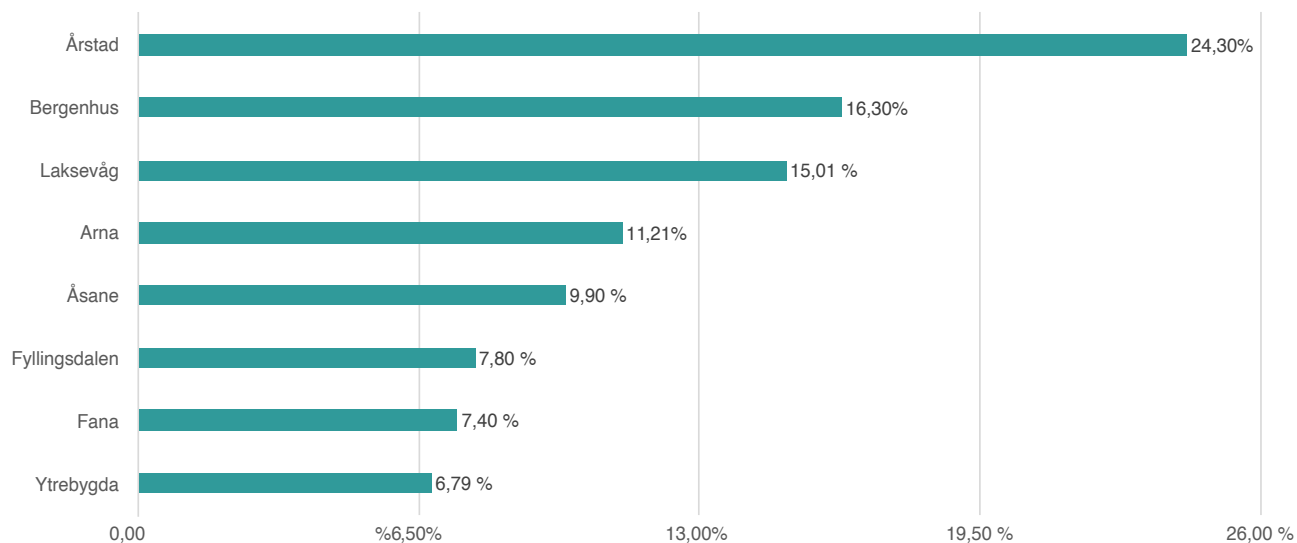
5.2.2 BERGEN

INNBYGGERE PER MENIGHET MELLOM BYDELER I BERGEN

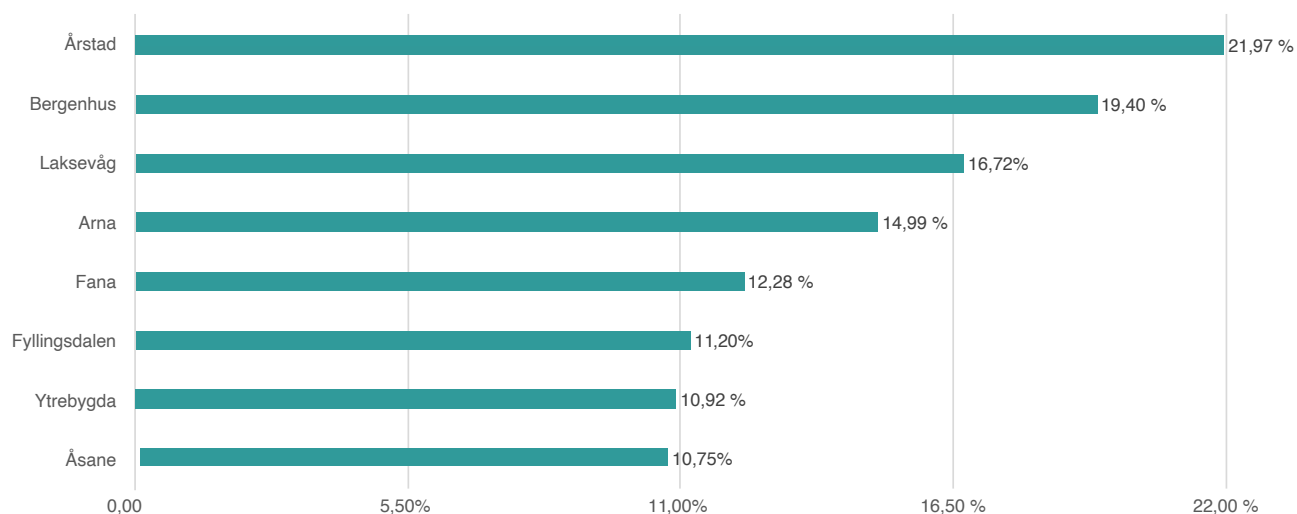

ANDEL BARN I LAVINNTEKTSHUSHOLDNINGER

ANDEL INNVANDRERE I BERGEN

REFLEKSJONER OM BERGEN:

Årstad og Bergenhus er blant de tre bydelene med best kirketetthet (2484 og 2377, kun bak Arna med 2303) og har samtidig størst andel innvandrere, samt størst andel barn i lavinntektsusholdninger

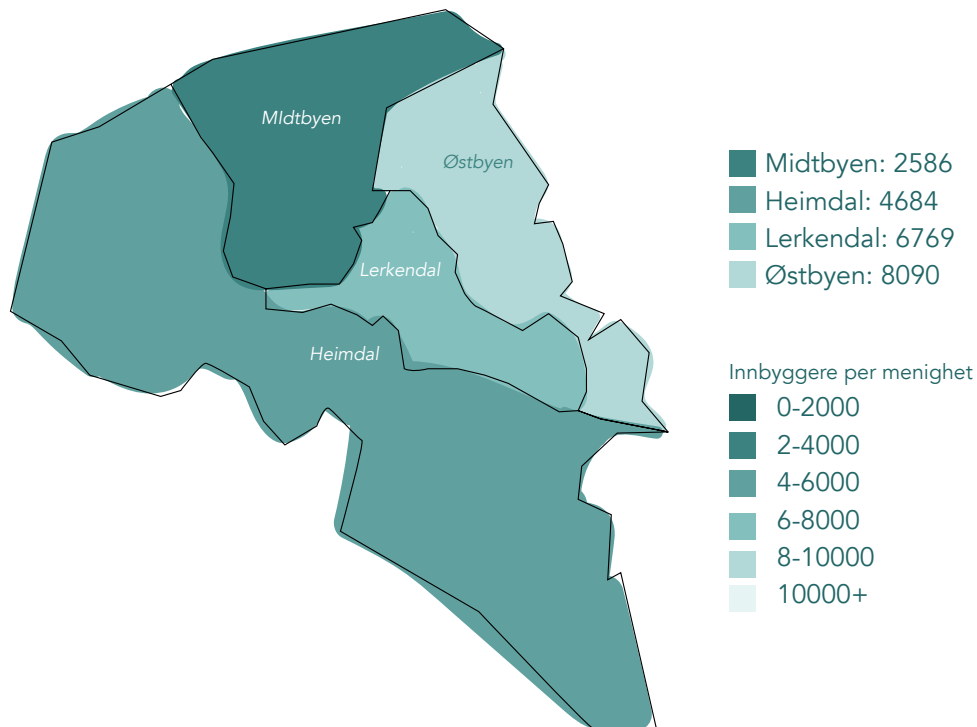
Det fremstår som at kirken er mindre tilstede i bydeler med lite fattigdom og lite innvandring, uten at vi kan trekke noen direkte kobling mellom disse parameterne. Ytrebygda, Fana og Fyllingsdalen er relativt like bydeler, med lavest andel barn i lavinntektsusholdninger, og alle tre har omtrent 11% innvandrere (bare Åsane har mindre andel innvandrere). Kirketettheten er derimot svært lav med 7000-7500 innbyggere per menighet.

Laksevåg derimot har dårligst kirketetthet med 8000 innbyggere per menighet, men er også en av bydelene med høyest andel innvandrere og barn i lavinntektsusholdninger. Her kan kirkene i Bergen bidra til å utjevne sin tilstedeværelse.

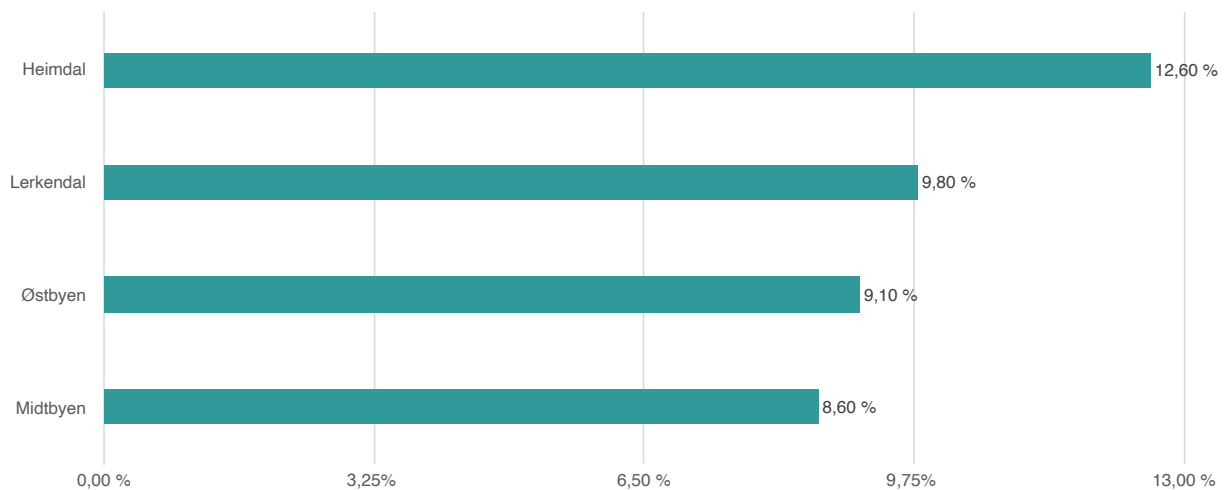

5.2.3 TRONDHEIM

INNBYGGERE PER MENIGHET MELLOM BYDELER I TRONDHEIM

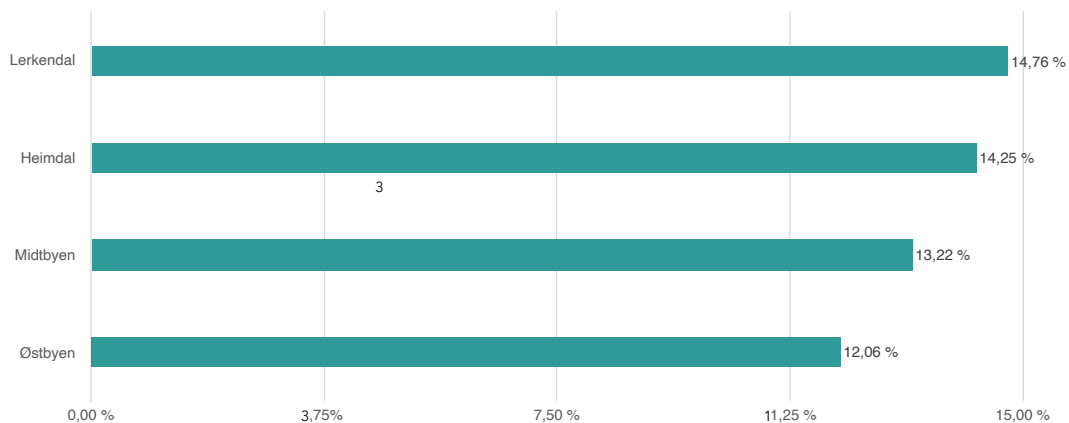

ANDEL BARN I LAVINNTEKTSHUSHOLDNINGER I TRONDHEIM

ANDEL INNVANDRERE I TRONDHEIM

REFLEKSJONER OM TRONDHEIM:

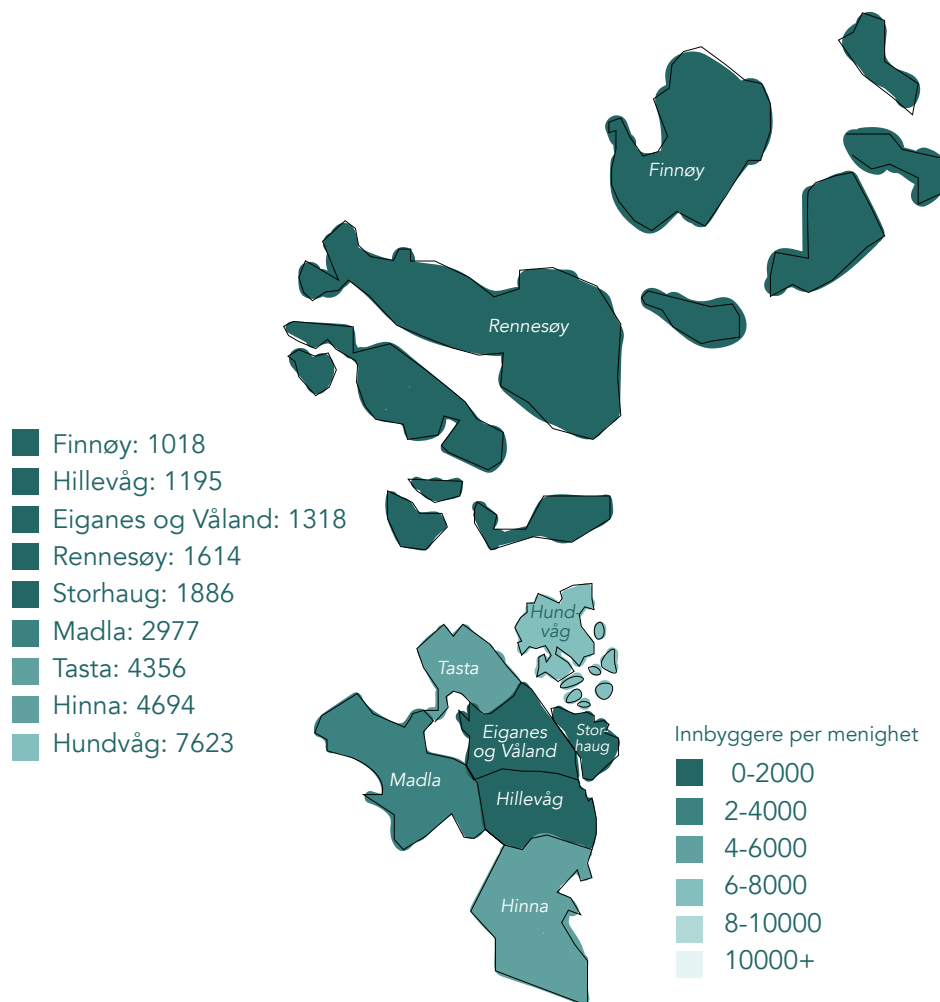
SSB opererer kun med fire bydeler i Trondheim, og det er vanskelig å se så store forskjeller mellom disse. Andelen innvandrere og barn i lavinntektsfamilier er ganske likt, selv om Heimdal skiller seg ut litt negativt. Det er derimot store forskjeller på kirketetthet og vi ser samme trend som i Oslo, at sentrumsområdet (Midtbyen) har høyest kirketetthet.

Østbyen og Lerkendal har svært lav kirketetthet med hhv. 8090 og 6769 innbyggere per menighet.

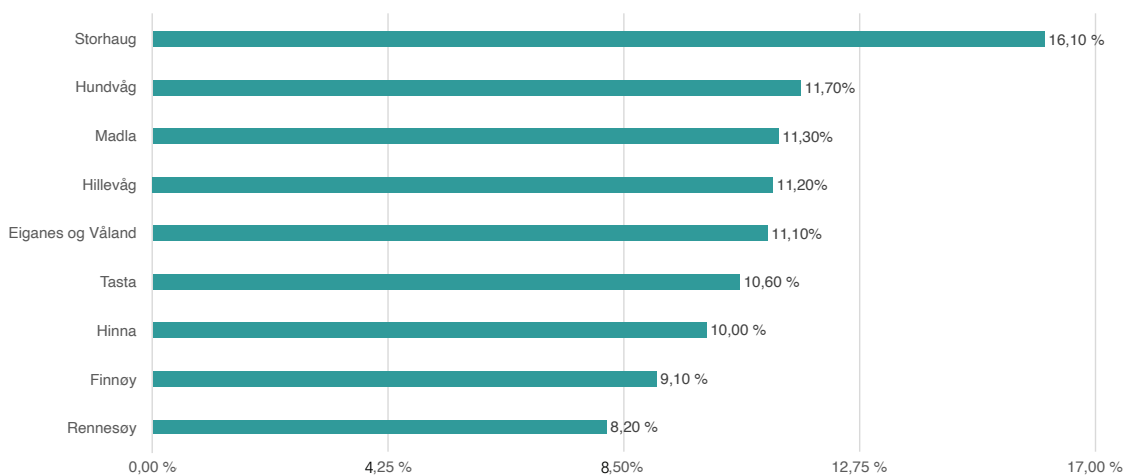
Selv om de fleste enkelt kan bevege seg mellom de ulike bydelene kan det være verdifullt i en storby som Trondheim med over 200.000 innbyggere å ha flere lokale menigheter der folk bor.

5.2.4 STAVANGER

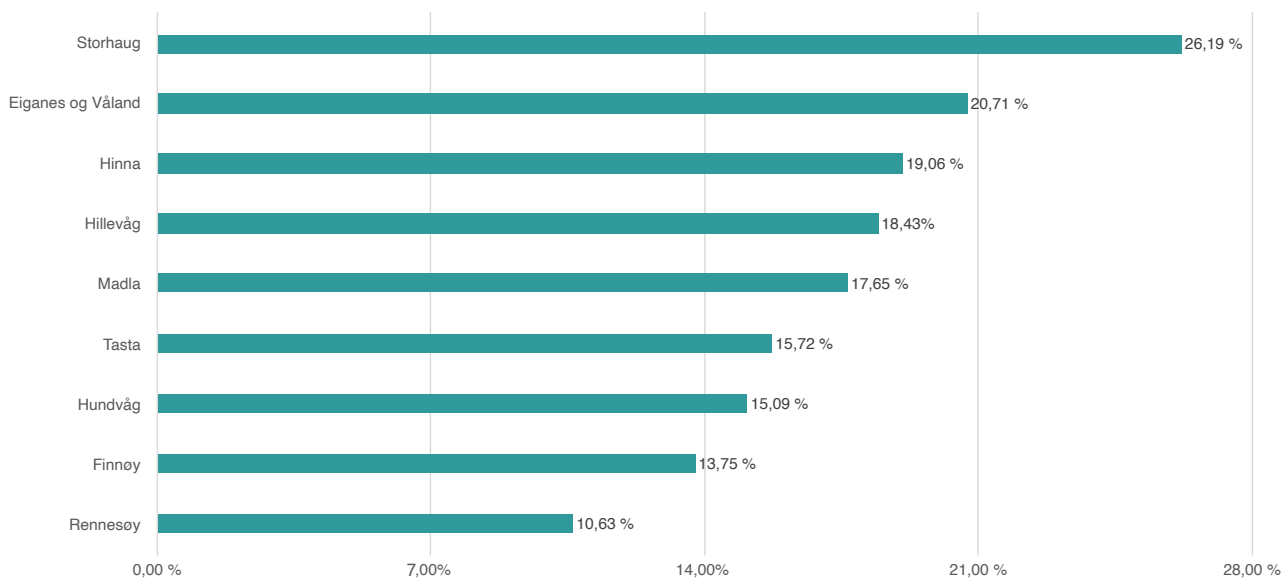
INNBYGGERE PER MENIGHET MELLOM BYDELER I STAVANGER

ANDEL BARN I LAVINNTEKTSHUSHOLDNINGER I STAVANGER

ANDEL INNVANDRERE I STAVANGER

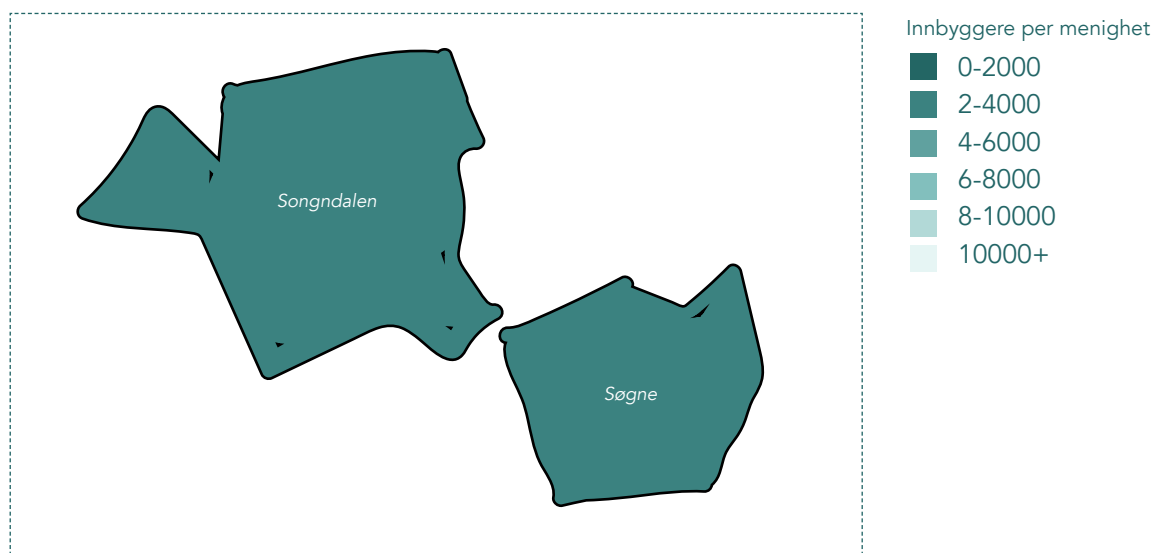
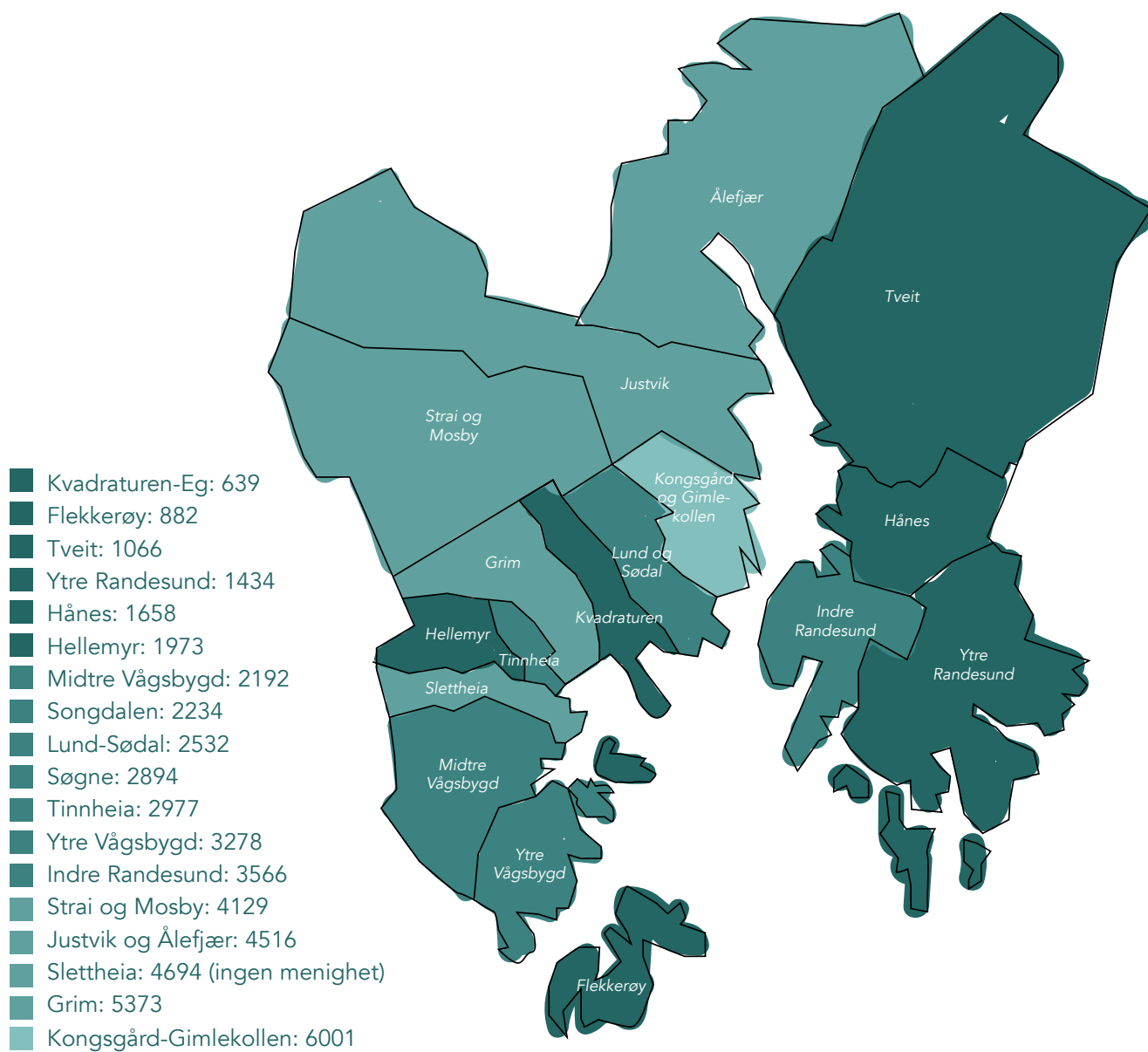
REFLEKSJONER RUNDT STAVANGER:

Det er små forskjeller mellom bydelene i Stavanger, hvor Storhaug er den som skiller seg ut med vesentlig høyere andel innvandrere og barn i lavinntektsfamilier. Bydelen har samtidig relativt høy kirketetthet med 1886 innbyggere per menighet, noe som er positivt.

Hundvåg, Hinna og Tasta skiller seg imidlertid ut med lav kirketetthet, hvor Hundvåg kommer aller dårligst ut med hele 7623 innbyggere per menighet. Det kan være bra å vurdere mer menighetsplanting i disse bydelene i årene fremover.

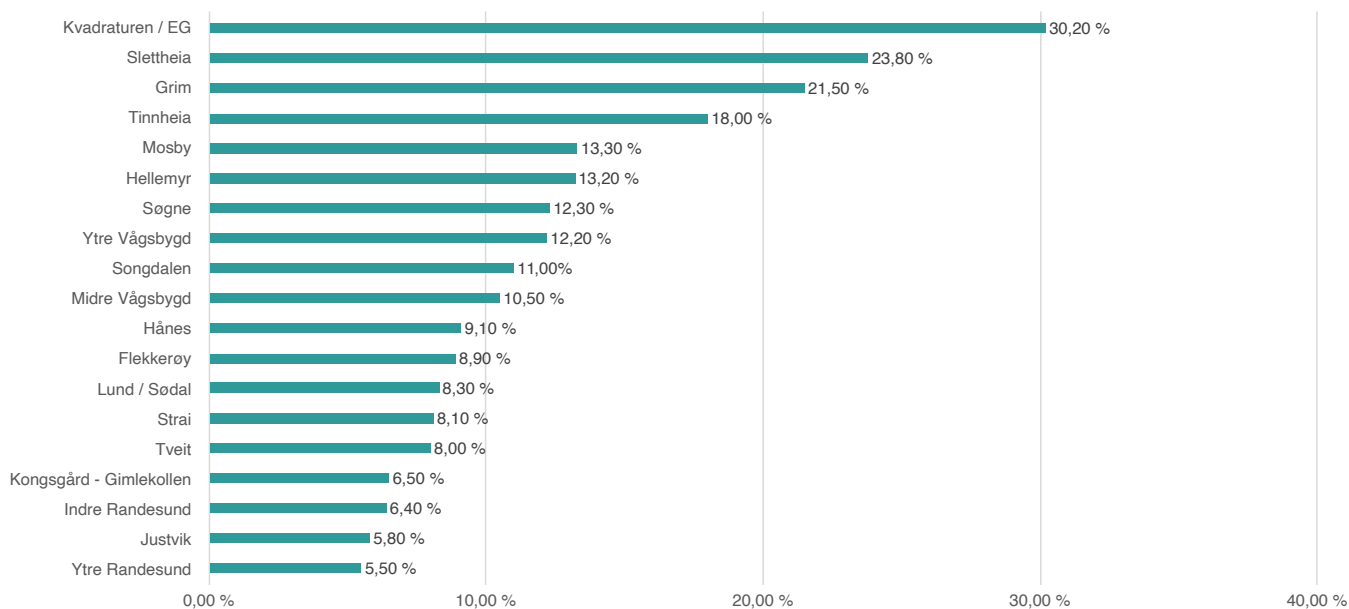
5.2.5 KRISTIANSAND

INNBYGGERE PER MENIGHET MELLOM BYDELER I KRISTIANSAND

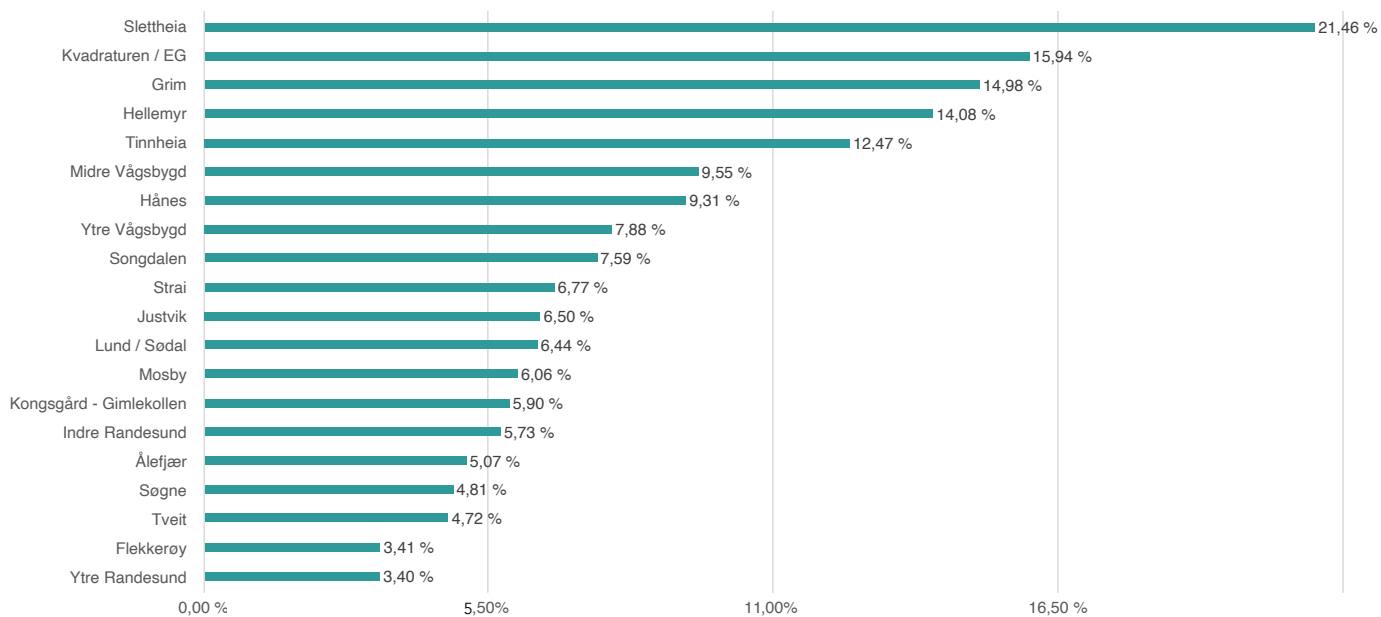

ANDEL BARN I LAVINNTEKTSHUSHOLDNINGER I KRISTIANSAND

ANDEL INNVANDRERE I KRISTIANSAND, RAPPORT FRA FVN 2018

REFLEKSJONER KRISTIANSAND:

Kristiansand har generelt mange menigheter og høyest kirketetthet av alle storbyene i Norge. Som i Oslo og Trondheim har Kristiansand svært god kirketetthet i sentrum (Kvadraturen-Eg). Bydelen har også høyest andel barn i lavinntektsfamilier, og nest høyest andel innvandrere.

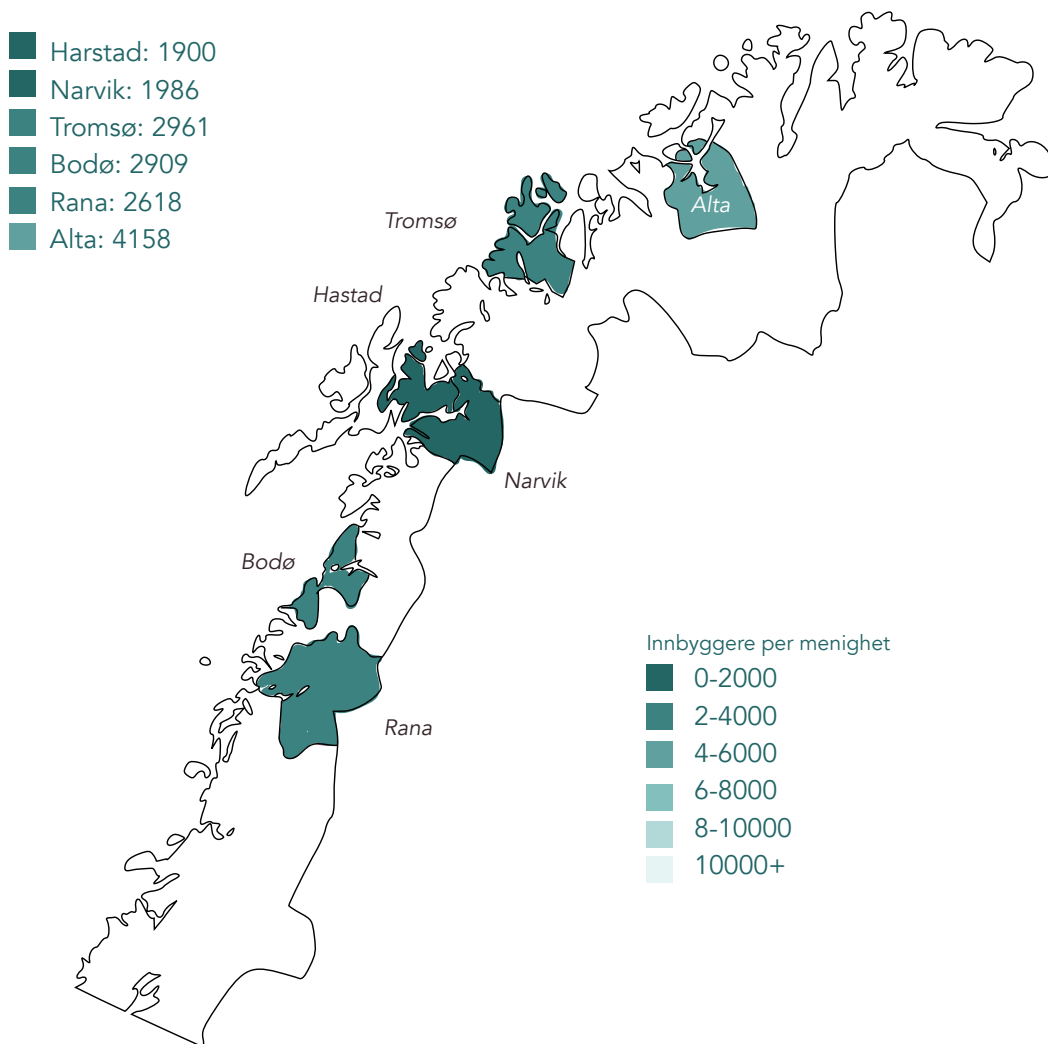
Slettheia er den eneste bydelen hvor vi ikke har registrert noen menighet. Dette til tross for at den har høyest andel innvandrere, og nest høyest andel barn i lavinntektsusholdninger.

Grim og Kongsgård-Gimlekollen er to andre bydeler med svært lav kirketetthet, hhv. 5373 og 6001 innbyggere per menighet

Selv om avstanden til nærliggende bydeler er kort kan kirkene i Kristiansand bidra til å utjevne sin tilstedeværelse noe og sikre flere lokale menigheter også i Slettheia, Grim og Kongsgård-Gimlekollen

5.2.6 TROMSØ

INNBYGGERE PER MENIGHET MELLOM BYER I NORDLAND + TROMS OG FINNMARK

Tromsø har hatt en befolkningsvekst fra 62 558 til 76 794 innbyggere de siste 15 årene. Dette tilsvarer en prosentvis vekst på 23%. Samtidig er forventet vekst de neste 10 årene bare 4,5%. Av de nevnte byene er det kun Bodø, Tromsø og Alta som har en beskjeden forventet vekst, mens Narvik, Rana og Harstad har en forventet nedgang i befolkningstall de neste 10 årene.

Tromsø er blant de fem kommunene i Nordland og Troms og Finnmark med lavest kirketetthet. Av større kommuner er det kun Alta som har lavere kirketetthet i landsdelen. Det kan være verdifullt å vurdere økt kirkeplanting i Tromsø og de andre større byene med lav kirketetthet. Selv om det er mer krevende å plante i kommuner med lav eller negativ befolkningsvekst kan det være viktig misjonalt å plante i alle deler av landet.

Sted	Inbyggertall 2020	Forventet Inbyggertall 2030	Forventet endring	Forventet %-vis endring	Kirketetthet i dag
Harstad	24703	24691	-12	-0,05%	1900
Narvik	21845	20976	-869	-3,98%	1986
Rana	26184	25449	-735	-2,81%	2618
Bodø	52357	54145	1788	3,42%	2909
Tromsø	76974	80456	3482	4,52%	2961
Alta	20789	21177	388	1,87%	4158

Forklaring: Forventet befolkningsvekst for utvalgte kommuner, samt kirketetthet 2021

REFLEKSJONER NORD-NORGE:

Tromsø er den største byen i Nord-Norge med 76 974 innbyggere og er titulert som arktisk hovedstad. SSB har ikke data på bydelsplan og det er dermed vanskelig å direkte sammenligne Tromsø på samme måte som byene over. Både Nordland og Troms og Finnmark har i tillegg enorme geografiske avstander, som gjør det litt vanskelig å se byene i landsdelen i sammenheng. Likevel er det naturlig å se på Tromsø, sammen med byene Bodø, Harstad, Rana, Narvik og Alta.

6.

Veien
videre

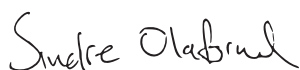
Mange av plantingene siden 2005 opplever vekst. I starten utgjør kristne som har stått uten et kirkefellesskap det siste året og kristne som kommer fra andre menigheter i nærområdet i særlig grad plantingenes deltakermasse. Der denne fordelingen endrer seg, vokser andelen kristne som kommer fra andre steder i landet i stor grad og andelen personer uten kristen bakgrunn eller tro vokser noe.

Plantingene har generelt en ung deltakermasse hvor 68% av deltakerne er under 40 år. Dette er mennesker som er i en etableringsfase, studenter, barnefamilier og personer som er nye i arbeidslivet. 64% av respondentene oppgir også å ha plantet i områder med tilflytting. Disse tallene kan samlet vise at nyplantinger evner å fange opp kristne i en kritisk fase. Det er en kjent trend at mange unge kristne forsvinner ut av kirken når de flytter til andre byer for å studere. Plantinger har gode muligheter for å nå ut til denne gruppen enten ved å "reaktivere" passive kristne, eller å tilby et fellesskap til tilflyttere.

Dette åpner for spørsmål knyttet til hvem plantingene skal være for. Plantinger virker i stor grad å være en plass for de som trenger et kristent fellesskap, enten det er for de som ikke tilhører et fellesskap i dag, de som kommer til en ny by, eller de som ikke har en kristen tro. Plantinger i små- og storbyer vil også ha forskjellig utgangspunkt for hvem de har grunnlag for å nå. Selv om alle nye menigheter har gode forutsetninger for å nå de som ikke har en tro, vil plantinger i storbyer kunne nå studenter og ta vare på unge voksne i en utfordrende tid. Plantinger i bydeler og mindre byer har på sin side mulighet til å nå de som skal etablere seg på nytt.

I denne rapporten har vi løftet frem reproduserende menigheter og pionéarbeid som to strategiske muligheter for menighetsplanting fremover. Og nettopp her ligger det en spenning: Det kan være klokt å satse på klynger hvor sjansen for vekst er stor. Samtidig har man et ansvar for å nå hele landet med evangeliet. Plantingsarbeidet de siste 15 årene bærer preg av forsiktighet – fremover blir dermed utfordringen å kombinere lærdommene om hva som fungerer med en vilje til å våge mer. Herved er utfordringen gitt.

Til slutt: Denne rapporten er utført av Nordic Navigation, men den hadde ikke vært mulig å gjennomføre uten god hjelp. Vi vil rette en takk til kontaktpersonene i de ulike sammenhengene som har deltatt i intervjuer og bidratt med dokumentasjon. Jan Inge Jenssen ved Universitetet i Agder har også bidratt med viktige faglige innspill underveis. Avslutningsvis vil vi rette en særlig takk til Jarleif Gaustad, Stein Bjørkholt og Sigurd Bekkevold for all god hjelp med denne rapporten.

Sindre Olafsrud
Daglig leder
Nordic Navigation

OM NORDIC NAVIGATION

Nordic Navigation er et analyseselskap med forankring i ideell sektor og sosialt entreprenørskap. Vi tror gode analyser gir organisasjoner bedre forutsetninger for gode strategivalg og effektiv kommunikasjon.

Prosjektleder for denne rapporten er Sindre Olafsrud. Sindre er daglig leder i Nordic Navigation og har bred erfaring med analysearbeid for ideelle virksomheter. Han har en Master of Science i Organisational & Social Psychology fra London School of Economics and Political Science og en bachelorgrad i Økonomi & Administrasjon fra Handelshøyskolen BI.

Josva Baller er juniorkonsulent i Nordic Navigation. Arbeidsoppgavene hans består hovedsaklig av innsamling, behandling og presentasjon av kvantitative data. Josva tar for tiden en bachelorgrad i Økonomi & Administrasjon ved Hauge School of Management i Oslo.

Sølve Aksnes er juniorkonsulent i Nordic Navigation. Arbeidsoppgavene hans består hovedsaklig av kvalitative analyser og tekstproduksjon. Sølve har nettopp fullført en Master of Arts i Systematic Theology ved Trinity Evangelical Divinity School i Chicago.

BIDRAGSYTERE

Prosjektleder: Sindre Olafsrud, Nordic Navigation

Innholdsproduksjon: Sølve Aksnes og Josva Baller, Nordic Navigation

Grafisk design: Ida Marie Bjørge Dyrøy, Grafiske Ida

Etterarbeid rapport: Ole Thomas Talset, Skaperkraft Consulting